Uel ꝟm alios sunt ꝟba salomonis. Dñe deus in simplicitate cordis mei. letus obtuli vniuersa hec. Obtulerunt em̄ sacrificia iestimabilia que significāt bonas opa/tiones siue cogitationes ⁊ bona desideria que inestimabilia sunt ⁊ numero et precō. Sequit̄ postcōmunio. Domus mea. ⁊c̄. Esa. lvj. ⁊ Mat. xxj. c. Nota si festum dedicationis ecclesie occurrerit in passione dñi. fit in sequenti hebdomada. Si ꝟo in festo ascensionis de ascensione fiet officiū. ⁊ officium dedicationis differatur. Salomon em̄ dedicauit templum duodecima die mēꝭ septēbr. ⁊. x. die mēꝭ occurrebat scenophegia. celebrauit aūt dedicationez templi ꝑ septē dies. ⁊ ꝓrogauit scenophegiam vsq; post dedicationē.

Incipit octaua pars de compoto ⁊ kalendario ⁊ de ꝑtinentibus ad illa.

Quoniam sicut ait btūs Aug⁹. sacerdotes compotū scire tenent̄. alioq̄n vix in eis sacerdotis nomē cōstabit. sub quo ꝟbo noticiam cursus tꝑis lune ac kalendarij intelligimus. Qm̄ cōpotus est scientia certificādi tꝑs ꝟm solis ⁊ lune progressum. Idcirco ad simplicium sacerdotum instructionē in hac octaua ⁊ finali ꝑte de hoc aliqua claro compendio ꝑstrīgemus ꝓut ad vsum eccl'ie dinoscitur ꝑtinere. Dicit̄ aūt compot⁹ a computo. tas. quia in ipso computando procedimus nō quia in ipso computare doceamur. Et est duplex compotus. scilz astronomicus seu philosophicus. ⁊ vulgaris seu ecclesiasticus. sed de astronomico nil ad p̄sens Vulgaris compotus ē scientia distinguēdi tēpus certa ratione. siue scientia tempis discretiua ꝟm ecclesie vsum. Tempus vero ꝓut hic sumit̄ est ꝟm Tullium quedā q̄ntitas annui. mensurni. diurni ve seu alterius spatij. Uel tꝑs ē mora motus rerū variabilium. cui⁹ ꝑtes decē eē dicunt̄. s. annus. mensis septimana. dies. quadrans. hora. punctum. momētum. vncia. ⁊ athomus. Annus continet. xij. menses. vel. lij septimanas. ⁊ diem vnam. vel trecentos sexagintaq̄nq; dies ⁊ sex horas. Mēsis continet quattuor septimanas vel paulo plus. Septimana. vij. dies. Dies quattuor quadrantes. Quadrans sex horas. Hora quattuor puncta. Punctum decē momenta. Momentum duodecim vncias. Uncia. xlvij. athomos. Athomus indiuisibilis est. Nam thomos grece diuisio dr̄. Unde athomos grece idiuisio latine. Anni ergo solaris fere duodecima pars mensis est. Septimana vero ē fere quarta ꝑs mensis. Dies naturalis. septima pars septimane. Quadrans quarta pars diei naturalis. Hora sexta pars quadrant. Pūctum quarta pars hore. Momentū decima pars puncti. Uncia duodecima pars momenti. Athomus. xlvij. pars vncie.

Est ⁊ alia temporis diuisio. s. per euum per etatem. per seculum. ꝑ lustrū. ꝑ olimpiadem ⁊ ꝑ inditiōnem. de quibus infra dicetur. Ceterum tria sunt tempora annorum siue triplex est annus scz solaris. lunaris. ⁊ magnus. De quibus prouidimus in hac octaua parte tractare. q̄ duas principaliter habet ꝑtes. In quarū p̄ma agit̄ de anno solari. ⁊ de ma zno. In secūda ꝟo de lunari.

De anno solari.

In hac prima huius operis parte de anno solari tractatur. Que in quatuor subdiuidit̄ particulas. In quarum p̄ma agitur quid sit annus. De initio anni De multiplici anno. De duodecim signis De bissexto. De quattuor anni tꝑibus siue ꝑtibus ⁊ de ieiunijs illorū. De solsticijs. et de equinoctijs. De magno anno. De era. De olimpiade. De lustro. De etate De seculo. ⁊ de euo. In secūda ꝑte agitur de mēse. De kal'. De nonis. De ydibus. Uñ ⁊ qualiter dies denominent̄. De diebus egyptiacis ⁊ canicularibus. In tertia agit̄ de septimana. ⁊ q̄ sit lr̄a kalendaruz cuiuslibet mēsis. ⁊ q̄ die septimane q̄libet mensis incipiat ⁊ de lr̄is dñicalibus. De regularibus solarib⁹ De ꝯcurrētib⁹. ⁊ de inditiōe. In q̄rta agit̄ de die. de momēto. ⁊ de hora.

De anno in genere.

HAnnus ē solis anfractꝰ cū pactis trecēt⁊ sexaginta ꝗnq; diebꝰ ad eadez loca siderū redit. Dicit ergo annꝰ. qz mensibꝰ in se recurrētibꝰ voluit ab an qd ē circū. ⁊ eo is. q̄si circularit rediēs. Unde et annꝰ dr q̄si ānulꝰ. i. circulꝰ eo q; in se redit. Unde virgilꝰ. Atq; i se sua p vestigia voluit annꝰ. Et ob hanc inuētās lras. sic apd egyptios annꝰ indicabat. Pingebat eni draconez caudā suā mordētem. qz i se recurrit. et sic adhuc q̄busdā figurat. Alij ānū ab inouatiōe dicū. sp eni renouat. Annꝰ fm diuersos diuisa hz initia. qm arabes et egypij illū inchoāt post solsticiū estiuale. s. a septembri. p eo q; legit arbores i pncipio mūdi fructū habuisse. Quia g̃ h i septēbri ꝓtingit putāt tūc mūdū factū fuisse. ideo q; ibi incipiūt ānū. Numa ꝓo pōpolius ⁊ romani annū a ianuario inceperunt. p eo q; tūc vel pauloante sol nob incipit appropinquare. Judei a martio incipiūt. qz in eo cōditus ē mūdus. ⁊ ideo dr q; .xviij. dies ei⁹ primus dies seculi. q̄s oēs q̄ ad aliq̄ cōpotiste imitāt. Jpi nāq; a septēbri incipiūt regulares lunares. ⁊ embolismos et epactas. ⁊ oēs ānos lunares. A ianuario ꝓo incipiūt aureū numerū ⁊ quasdā lras dñicales. A martio regulares solares. et ꝓcurrētes. ⁊ q̄sdam lras dñicales. put in scda pte apparebit. Sane q̄dam moderni ob reuerētiā saluatoris computāt ānos a natiuitate ei⁹. Alij ꝓo ab ei⁹ icarnatiōe. i. a ꝓceptiōe beate marie qn illa dixit. Ecce ancilla dñi ⁊c. statim eni fuit xp̄s homo ⁊ plenꝰ spūsancto. Annorū aliꝰ ē naturalis aliꝰ vsualis. aliꝰ legitimus. aliꝰ emergēs. aliꝰ solaris. aliꝰ magnꝰ. aliꝰ olimpias. aliꝰ lustralis. aliꝰ inditionalis. alius iubileus aliꝰ benignitatis. aliꝰ eternitatis ⁊ glorie. Annꝰ naturalis ē cuz luna soli supponitur vn sol eclipsim patit. Usualis siue temporalis est q̄ fm vsum hoiuz sumit initiū. videlicet a ianuario vsq; ad sequētē ianuariū. Legitimꝰ siue cerimonialis ē q̄ cōputat fm lunationes ab aprili vsq; i aprilez Aprilis eni ē pmus mēsis apud hebreos. Emergēs ē in quo aliqd magnum iudeis vel alijs ꝓtingit. a quo facto in illi⁹ memoriam ānuz incipiūt cōputare scz a quouis die. Annus solaris ē spacium in q̄ circuit sol. xij. signa zodiaci. quē circulū facit vt pmissum ē in trecentis sexaginta ꝗnq; diebus. ⁊ fere. vj. horis. Fere dixi ppt q̄dazmomenta que adijciunt. sicut infra ditet. Hec autē sex hore de quarto in q̄rtū annū faciūt vnū diem naturalem bissextilem et annus iste cōmunis est omnibꝰ gentibꝰ et incipit qualibet die. ⁊ q̄libet die finit. trāsactis p̄dictis diebꝰ. ⁊ iste potest etiam dici naturalis. Signa vero p̄dicta sūt ista. Aries. thaurꝰ. gemini. cancer. leo. virgo. libra. scorpio. sagittariꝰ. capricornꝰ. aquarius. et pisces. Unde versus. Hec sūt signa poli q̄ semp sūt via soli. Est aries. thaurꝰ gemini. cancer. leo. virgo. Libraq; scorp. chyrō. capricornꝰ. vrnula. pisces. Et nota q; celi habitatio stat circulorū distincta zonis. Zone autē ipse sunt ꝗnq; que ideo zone vel circuli appellant. qz in circūductione spere existūt Zodiacꝰ aūt circulus est qui ex linearuz ꝗnq; angulis ex vna linea cōstat. Rursus zodia grece dr aial siue signum latine Inde zodiacꝰ. dr animal seu signifer circulꝰ. ex eo q; i medio firmamēti sunt. xij. signa p trāsuersum posita eqliter p circulum distincta. q̄ formis ⁊ nominibus aialiuz designant. qz sol intrans in illa ppietates aialiū quodāmodo sortit. vel qz stelle in signis disposite sunt animaliū in figuris. Signum autez dicitur duodecima pars zodiaci. Sol q̄dem intrat in aliquo de p̄dictis signis. quolibet mense in. xv. kal. eccliam. Unde in martio itrat in arietē. xv. kal. aprilis In aprili itrat in thaurū. xv. kal. maij. ⁊ sic p ordinē mēsiū ⁊ signoꝝ. Primū igit signuz est aries i quo dr esse factꝰ mūdus. in q̄ signo ē sol circa pncipia veris. sic dictū. qz sicut aries ē aial retro debile. hns ante aliq̄d roboris. sic postrema solis illo tpe debilia sunt frigore eiꝰ fortitudinem minuēte. anteriora ꝓo q̄ estatē respiciūt aliq̄d fortitudinis. i. caloris habent. vt qz sicut aries in hieme cubat in latere sinistro. in vere aūt incipit cubare in dextro. sic sol ān illd tp̄s morat in sinistro latere firmamēti. scz in meridie tūc ꝓo intrat latꝰ dextrū scz ꝓsus aqlonē Antiq̄ h signū ppter amorē iouē vocauerūt in cuiꝰ capite. q̄ simulacra faciunt arietis cornua fingūt. Secdz signū ē thaurꝰ

sic dictum. qz sicut thaurꝰ fortioz est arie/
te. sic fortioris ē efficacie sol in illo tempo=
re quo ad nos q̃z in p̃cedenti. Verũtamē
añ est efficacioz q̃z post sicut thaurꝰ añ for
tioz ē q̃z retro. Antiq̃ ideo thaurum inter
sidera iu honorē iouis collocauerũt. qz il=
le fabulose fingiť in bouē cõuersus qñ eu=
ropam trãsuexit Tertiũ ē gemini. sic di
ctũ. qz in illo tpe vis solis gemiať. incipit
eni eē calidus ⁊ siccꝰ effectiue Vel qz tunc
p̃cipue res geminãť. i. multiplicãť. aues
eni ⁊ aialia fetus pducunt. Vel ppter ge
minos siue duos gradus. q̃bus sub illo si
gno magis q̃z sub alio sol eleuatur a terra
Antiq̃ aũt hoc signũ gemini vocauerunt
ppter castorē ⁊ pollucē. q̃s post mortē in
ter notissima sidera ꝓstituerũt Quartũ
ē cancer sic dictum. qz cãcer est aial retro=
gradũ. ⁊ tũc sol retrograditur discedẽs a
nob. cũ p̃us appropinq̃uerit nob Quin
tũ est leo sic dictũ. qz leo est aial crudele et
semp febricitãs. sic ⁊ tp̃s illõ crudele est ⁊
generans febres. Rursus quia hercules
leonem fortissimuz in grecia occidit. ideo
ppter virtutem suam hunc inter. xij. signa
statuerũt. Sextũ ē virgo. qz sicut virgo
nihil generat. sic tp̃s istud sterile nihil no
ui generat. generata tñ maturescere fecit
Est eni tp̃s canicularium diez. Septi=
mũ ē libra. sic dictum ab equalitate mẽsis
ip̃ius. quia sole ibi existẽte. dies ⁊ nox eq̃
ponderata est. quoniã tũc est equinoctiũ
autũnale. Octauũ ē scorpius. sic enim
scorpius venenosus ē ⁊ pungit. sic ⁊ tẽpꝰ
illud morbosũ est ppter ineq̃litatez aeris.
Est eni mane frigus pungens ⁊ i meridie
color vrens. Nonũ est sagittariꝰ. sic di
ctum. qz venatio q̃ plerũq̃z fit p sagittari/
os tunc sepe exerceť. vel ppter fulgura q̃
tunc sepe cadunt. q̃ italici sagittas vocãt.
Decimũ ē capricornus. sicut eni capri/
cornus i abruptis montibus siue in excel/
sis precipitijs pascitur. sic sol tunc est i al=
tissimo gradu versus meridiez. Vel sicut
capricornus mõtes soles ascẽdere. sic sol
tunc ad nos ascendere incipit Rursus an
tiqui capricorni figurã inť sidera finxerũt
ppter capram iouis nutricem. cuius po/
sterioꝛẽ ptem corpis in piscis effigiem for
mauerũt. vt pluuias designarẽt quas ple
rũq̃z idem mẽsis in extremis solet habere

Undecimũ ē aquarius. sic dictũ. quia
tp̃s illud aquis ⁊ ventis abũdat Duo=
decimum ē pisces. quia sicut piscis est ani
mal aquaticũ sic ⁊ tempus illud ppť mul
tas pluuias aquaticũ ē. vel quia tũc aq̃s
resolutis est tẽpus piscationis. Verũ ꝛz
sicut patet ex premissis signa equalia sint
ꝓm astronomos. ecclia tamen illa non po
nit equalia. Nã quãdoq̃z plures dies sũt
in vno signo q̃z in alio. cum vnꝰ mẽsis plu
res dies habeat q̃z alius. Uñ plures erũt
gradus vnius q̃z alterius signi. Gradꝰ au
tem diciť spacium quo sol motu suo trãsit
i zodiaco die naturali. Ex iam dictis aũt
facile sciri potest i quoto gradu alicuius
signi sit sol quocũq̃z die. Porro dies bise
xtilis de qua dictum est dicitur bisextilis
ꝓm phos quasi ex bisse momentorũ colle/
cta. quod sic poterit cõprehendi. Sol eni
in quolibet signo moratur. xxx. diebus ⁊
xxx. triẽtibus horaꝝ. et. xxx. bisse momẽ=
torũ. Et triens est tertia pars alicuius rei
cõstatis ex tribus partibus. Bisse ꝯo sũt
due partes. Qz multiplicatis duodecies
xxx. diebus habemus. cccl. dies. trigin/
ta trientes horarũ cõstituũt. x. horas que
multiplicate duodecies faciũt q̃nq̃z dies
triginta bisse momentoꝝ continẽt. xx. mo
menta ⁊ ita duo puncta. sed multiplicatis
duodecies duobus pũctis habemus sex
horas ex bisse momentorũ collectas. que
de quarto in quartũ annũ cõstituũt vnaz
diem que dicitur bisextilis. Rursus ꝓm
Isiõ. per singulos annos crescit ps quar
ta assis. at vbi quarto anno assis comple/
ta fuit bisextum vnũ facit. et ideo p quat=
tuor annos vnus dies bisextilis adiectꝰ ē
Dictus est autẽ ꝓm eum bisextus. qz bis
sexies ductꝰ assem facit quod est vnꝰ dies
In q̃ loco kalẽdarij poni debeat illa di
es his ꝯsibus cõtinentur. Bisextuz sexte
martis tenuere kalẽde Posteriore die ce
lebrañť festa mathie. Hoc est dicere q̃z in
illa littera vbi diciť in kalendario. vj. kl.
martij debet poni dies bisextilis ⁊ tũc sta
mus siue sedemꝰ duobꝰ diebꝰ sup illa lr̃a.
⁊ festuz sancti mathie q̃ deberet illa die
celebrari. celebraťtm̃ in seq̃nti. ita tñ q̃z in
ter ip̃m festũ ⁊ vigiliã nullũ sit mediũ. nõ
interest tñ vtrũ ip̃m festũ in p̃ma vel in se
cũda die p̃dictaꝝ duarũ celebreť. ꝓ regio

nis in ꝗ ꝗsuetudo fuctur. Isid. dicit q̃ a vj. nonas martij vsq̃ in die kal. ianuarij lune cursu bisext' apponit atq̃ inde detrahit. Si autē volum' scire qñ sit annus bisextilis debemus diuidere ānos dñi p q̃tuor quotiēs possumus ⁊ si nullus supauerit tunc erimus in anno bisextili. si aūt aliquis remanserit tūc nō erit bisext' Unde ysus. Anni diuisi dñi p q̃tuor eq̃. Nō strant bisextū q̃ rōne scias. Hoc aūt verū est fm illos q̃ diuidunt annos dñi incipiēdo a natiuitate. vel a ianuario. et non fm illos q̃ incipiunt ab incarnatiōe Alia etiā doctrina ad inueniendū bisextū ponetur infra vbi de cōcurrentib' agit. Tpa siue ptes anni solaris sūt q̃tuor. s. ver. estas. autūn'. ⁊ hiems. vt dictū ē in. vj. pte sub q̃rta feria tertie hebdomade aduent'. Bicta autē sunt tpa cōmunionis tpamento eo q̃ inuicē se hūore. siccitate. calore. ⁊ frigore cōtēperent. Hec ⁊ curricula dicunt. q̃ nō stant ꝗ currūt. Ver dictū ē. q̃ viret Estas dicitur ab estu. i. calore. inde estas q̃si vsta ⁊ arida. Autūn' a tēpestate vocatur. q̃ ⁊ folia cadūt ⁊ omia maturescunt Hiems ꝗ rōne emisperij. q̃ tūc sol circulo voluit breuiori. Unde et hꝗ tpꝰ bruma ꝗ q̃si brachin. i. breue vl a cibo. q̃ tūc maior est vescēdi appetit'. Edacitas enim grece bruma appellat. Principia aūt ptiū anni fm ecclam his ysib' ptinēt. Festū clemētis hiems caput ē oriētis. Cedit hiems retro cathedrato simone petro. Ver fugat vrbanus estatē simphorian'. Id tibi qd restat autūni tpa pstat. Hoc ē dicere. Festum clementis qd est. viij. kal. decēbris ē pncipium hiemis. ⁊ durat vsq̃ ad festū cathedre scti petri. tunc incipit ver. ⁊ illd festū est. viij. kal. martij. ⁊ ver durat vsq̃ adfestum sancti vrbani. qd ē. viij. kal. iunij. tūc incipit estas ⁊ durat vsq̃ ad festuz sancti simphoriani. qd est. viij. kal. septēbris. tūc incipit autūnus ⁊ durat vsq̃ ad festum clemētis. in quo incipit hiems In his quattuor ptibus anni triduana ieunia celebram'. ⁊ ideo ieunia q̃tuor tēporū appellant. Ieiuniū veris ē in pma septimana quadragesime scz in q̃rta feria post cineres. Ieiuniū estat] est in pmo die mercurij post pente. Ieiuniū autumni ē i die tertia mercurij septembris. scz i q̃rta feria post festū sctē crucis. Ieiuniuz hiemis ē i q̃rta feria post festū beate lucie put ibi dictum est. Ulñ ysus. Vult crux lucia cineres carismata dia. Ut det vota pia quarta sequēs feria. Fiūt aūt hꝗ ieiunia in q̃rta feria. q̃ in q̃rta feria xpꝰ a iuda tradit' ē ⁊ in sexta feria. q̃ in ea crucifix' ē. ⁊ in sabbato. q̃ tunc apl'oz tristiciā de nece saluatoris repsentam'. nā si cōpatimur ⁊ cōregnabimus. Aduent' aūt dñi qñ celebrēt dictū ē in sexta pte sub ti. de aduentu. Adhuc in anno solari ptingūt duo solsticia ⁊ duo eq̃noctia. Solsticia in estate ⁊ in hieme. Eq̃noctia i vere ⁊ in autūno. Est aūt solsticiū maxima inequalitas diei ⁊ noctis siue ingressus solis in capricornū vel cancrum. Et ꝗ solsticiū q̃si solis statio. eo q̃ tūc sole stante crescūt dies vel noctes Eq̃noctiū est maxima diei et noctis eq̃litas. quia tunc equali spacio horarū cōsistunt. siue ingressus solis in arietem vel libram. Ubi autē locus solsticioz ⁊ eq̃noctiorum his ysib' cōtinet. Solsticiū decimo xpm preit atq̃ iohem. Equa crucis festuz dāt tpa martis ⁊ ydus. Hoc ē dicere q̃ solsticiū hiemale est ante natiuitē xpi decē diebus videlz. xviij. kal. ianuarij. q̃ tpe sol incipit altiores circulos petere. Et solsticiū estiuale ē añ natiuitatē iohis bap. totidez dieb'. videlz. xviij. kal. iulij. q̃ tpe incipit sol ad inferiores circulos remanere. Uñ estiualis solsticij dies maximi' sicut ⁊ hiemalis dies minimus inuenit. Sz fm egyptios hiemale ē. xij. kal. ianuarij. fm grecos. ix. kal. Estiuale vo est fm egyptios xij. kal. iulij. fm grecos. ix. kal. Itē i festo crucis. vl fm alios. xij. kal. octobris ē eq̃noctiū autūnale ⁊ vbi ꝗ i kadēdario id' marci. vl fm alios. xij. kl. apl. ē eq̃noctiū vernale. Olim eni annus i duas tm̄ ptes diuidebat. scz in estiuale ⁊ hiemale solsticium. ⁊ in duo emisperia. Magn' aūt ann' completur reuersis planetis oib' ad loca sue creatiōis. qd fit ānis nō pauciorib'. dxxx. Mūdan' vo annus erit oib' stellis ad pma loca reuersis. qd fit demuz post q̃ndecim milia annoz. Magister dicit i historia sup Geñ. vbi agit de ebrieta/te noe q̃ magn' ann' implet p circula sexcētoz ānoz. Era q̃ vtūt hispani singuloz annoz est constituta a cesare augusto. qñ

ad primũ censum orbẽ descripsit. Dicta ẽ aũt era ab ere. ex eo q̃ omis orbis es reddere pfessus est rei publice romanorũ. Pri aũt fuerũt inditiones ⁊ postea ere. Olimpias ꝓstituta ẽ apud grecos i elide ciuitate. elijs agẽtib⁹ agonẽ ⁊ q̃nquẽnale certamẽ. q̃ttuor medijs annis vacãtib⁹. ⁊ ob hꝰ tp̃s elidij certamis olimpiadẽ vocauerũt q̃driennio in vna olimpiade suputato. Lustrũ ẽ pentesin. i. q̃nquenniũ qd q̃nto ãno ꝛ condi ppt olimpiades a romanis Nõdũ eni erãt ꝓsules neq̃ ere. Quiquẽnale q̃dẽ tp̃s iõ sic vocatum ẽ. qꝛ cẽsu per q̃nquẽniũ in republica pacto vrbs romana lustrabat. Apd eosdẽ romanos est ann⁹ indicionalis q̃ ter q̃nos ꝓtinet ãnos vt infra dicet. ⁊ p̃missũ est. Apd hebreos ẽ ann⁹ iubile⁹. i remissionis q̃ septenis cõpletis ãnoꝝ hebdomadib⁹ celebrat. de q̃ dictũ ẽ in. vj. pte sb ti. q̃nq̃gesime. Apd xp̃ianos ẽ ann⁹ benignitatis ⁊ gr̃e in quo xp̃s venit ⁊ nos sola benignitate redemit Apud sctõs cõp̃hensores ẽ ann⁹ eẽnitat ⁊ glie. in q̃ exultabunt scti in glia sine fine Rursus secula generatiõib⁹ ꝓstant sic dicta qꝛ sequũt. Abeuntib⁹ eni alijs. alij succedũt. Hoc tp̃s q̃dã q̃nq̃gesimũ annuꝝ dicũt quẽ hebrei iubileũ vocãt. vt iã dictũ ẽ Et ob hãc causaꝝ hebre⁹ ppter vxorem ⁊ liberos amãs dñm suũ. aure ptusa Fuitio subiugatus Fuire iubet in seculuꝝ. i. vsq̃ ad annũ q̃nq̃gesimũ. Etas aũt plerũq̃ ꝛ p vno ãno. ⁊ p septẽ. ⁊ p cẽtuꝝ. ⁊ p q̃quis tpe. Vñ ⁊ etas est qd de multis seculis instruit. ⁊ inde dicta ẽ etas q̃si euitas q̃si sil'itudo eui. Nã euũ est etas ppetua cui⁹ neq̃ initiũ neq̃ finis nosciť. Deriuatũ ẽ aũt euũ ab eouas qd apd grecos aliqñ p seculo ⁊ aliqñ ponitur p eterno. Proprie vo etas duob⁹ modis ꝛ videlꝛ hois. sicut infantia iuuẽt⁹ ⁊ senect⁹. aut mũdi cui⁹ pma etas ẽ ab adã vsq̃ ad noe. Secda a noe vsq̃ ad abraam. Tertia ab abraam vsq̃ ad dauid. Et q̃rta a dauid vsq̃ ad trãsmigrationẽ iude in babyloniã. Quinta de iuda vsq̃ ad aduentũ saluatoris in carne. Sexta q̃ nũc agiť vsq̃quo mũdus iste finiat Quot aũt anni ab origine mũdi. dictum ẽ in. vj. pte sub titulo de septuagesima.

De mense.

De Octo de anno

Dicẽdum videre de mẽse. Est aũt mẽsis spaciũ tpis quo a phebo phebe recedẽs eidẽ completo suo circulo sociat. Et ꝛ mẽsis a mẽsurãdo. eo q̃ ãn⁹ p mẽses mẽsurat. vel a mene qd ẽ defecꝛ eo q̃ luna singul'mẽsib⁹ visu deficit ab humano Vel Fm Isid. a mene grece qd ẽ luna latine. apd grecos eni mẽses legitimi ñ ex solis circulo. ſ ex lune cursu cõnumerãtur qd est de noua ad nouã. Diuidit aũt annus p. xij. mẽses. qꝛ sol pagrãdo zodiacum duodecim circuit regiones signorũ. ⁊ in his. xij. mẽsib⁹ cõmorat. Romul⁹ tñ voluit tm̃ decẽ esse mẽses i anno. incipiẽs a martia. quẽ marti deo belli. quẽ patrem suũ esse putabat dedicauit. Vñ Ouidi⁹ i ꝑmo fastoꝝ. Tpa digereret cũ ꝓditor vrbis in annũ. Instituit mẽses q̃q̃ bis esse suos. Hꝛ numa põpili⁹ vidẽs q̃ ann⁹ non bñ decẽ mẽsib⁹ cõplebat. supaddit duos ꝑncipio scꝛ ianuariũ ⁊ februariũ. Ianuarius ꝛ a ianua. qꝛ sicut p ianuã ĩtramus domũ. ita p ianuariũ intram⁹ annuꝝ. Est eni limes ãni. Vel ꝛ a iano deo q̃ ab antiquis dicebat ꝑncipiũ ⁊ finis oiuꝝ rerum. Ei eni fuit a gẽtilib⁹ mẽsis ille ꝓsecratus. Vñ ⁊ idem ian⁹ bifrons pingit vt anni introit⁹ ⁊ exit⁹ demonstret. de q̃ dictũ est in vj. pte sub ti. de circũcisione. Februarius ꝛ a februib⁹. q̃ tũc de facili ꝓtingunt. vel a februis. i. purgationib⁹. Sunt aũt februe oblationes facte p mortuis. Romani eni illo mense memoriaꝝ animarum habebãt ⁊ eas purgabant celebrando exeq̃as mortuorum. Vel Fm Isid. dicitur a februa. id ẽ. plutone cui eo mẽse sacrificabat. Martius dicitur a marte patre romuli. vel qꝛ eo tempore cuncta animantia agũtur ad marem ⁊ ad cõcũbendi voluptatem. Appellatur etiam quandoq̃ mensis nouorũ quia est anni initium Et quandoq̃ nouũ ver. quia in eo viridentibus fructibus nobis transactorũ probatur occasus. Aprilis dicitur quasi aperilis. quia tunc terra aperitur ad germinãdum. flores aperiuntur. ⁊ arbores icipiũt pullulare. Vel aprilis p venere dicitur quasi afrodilis. afrodis enim grece dicitur latine ven⁹. Maius a maiorib⁹ natu dicit q̃ erant ꝑncipes

reipublice. vel a maia matre mercurij. Iu
nius a iunioribus natu dicit. Erant enim
olim maiores. scz seniores qui appellaban
tur patres. ⁊ hi in ciuitate semper remane
bant vrbis regimini cõsulentes. Erant et
iuniores qui ibant adpugnandũ ꝓ repu=
blica. ⁊ ideo maius a maioribus. iunius a
iunioribus nomen acceperunt. ⁊ in illorũ
honorem instituti sunt. Vel dicit a iuno=
ne. Iulius dictus est a iulio cesare. q̃ tunc
natus fuit. vel quia tunc de hostibus triũ
phauit. Vicit em̃ Cleopatrã reginaz egy=
pti cum Anthonio viro suo bello nauali.
Iulius tñ prius quintilis dicebatur. eo ꝙ
est quint⁹ a martio. qui ꝑm romulum p̃n=
cipium erat anni. Augustus est dictus ab
octauiano augusto qui tũc natus fuit. vel
quia tunc hostes supauit. Prius tñ dice=
batur sextilis. eo ꝙ sextus ẽ a martio. Se=
ptember nomen habet a numero ⁊ imbre.
quia septimus est a martio ⁊ imbres ha=
bet. sic ⁊ october nouẽber atq; december
ex numero ⁊ imbribus vocabula accepe=
runt. quem numerũ decurrentem decem=
ber finit ꝓ eo ꝙ denarius numerus prece
dentes numeros clausit. Quot aũt dies q̃
libet mensis habeat his versibus contine
tur. Iunius ap̃lis septemq; nouemq; tri=
centos. Plus vnum reliqui. sed habet fe=
brus octo vicenos. Cui si bissextus fuerit
supadditur vnus. Hoc est dicere. ꝙ iuni⁹
aprilis september ⁊ nouember hñt. xxx.
dies. Reliqui autem menses habẽt. xxxj.
Sed februarius tantũ habet. xxviij. ⁊ qñ
est bissextus habet. xxix. Sciendum autẽ
est ꝙ cuilibet mensi primo dati fuer̃t. xxx.
dies qui multiplicati duodecies constitu=
unt trecentos sexaginta dies. De quinq;
vero residuis datus ẽ vnus ianuario. eo ꝙ
est principiũ anni. ⁊ etiam rõne ipsius nu=
meri. quia impar numerus mundus est ⁊
numero deus impare gaudet. Secundus
datus est martio ꝓpter eandem imparita
tem. Tertius maio. Quartus iulio. Qui=
tus octobri. Cesar autem augustus volẽs
suum mensem esse equalem mensi iulij. ab
stulit februario vnũ diẽ quia erat mensis
tristicie atq; luctus ⁊ attribuit eam augu
sto ⁊ ita remanserunt februario tm̃. xxix.
⁊ augusto. xxxj. Demũ astrologi romani
abstulerunt aliam diem februario ⁊ addi=
derũt decembri. ad hoc vt finis principio
responderet.. ⁊ sic februario remanserunt
tantum. xxviij. ⁊ decembri. xxxj. Verum
tamen ad quandam compensationẽ vna
dies videlicet bissextilis est de quarto in
quartum annum februario restituta. Qua
vero die vel qua feria quilibet mensis in/
trat iam sub ti. de septimana dicetur. Sa=
ne in quolibet mense sunt tres dies cele/
bres qui solis proprijs nominibus nomi=
nantur. ⁊ ab eis ceteri denominantur. scz
kalende none ⁊ ydus. quos rhomani pro
pter dies festos. vl̃ ꝓpter officia magistra
tuum instituerunt. His enim diebus in vr
bibus conueniebant. kalende sunt primi
dies mensis. Et dicuntur quasi colende.
quia tunc semper erat festum iunonis Vñ
Ouidius Vendicat ansonias saturma iu
no kalendas. Vel quia tunc a romano po
pulo principia mensium celebrabantur. si
cut fit ab hebreis. Unde Ouidius. Sal/
ue festa dies. meliorq; reuertere semp. A
populo rerum digna potente coli. vel di=
cuntur a calo quod est voco. Primo nan
q; die mensis preco de more populum ad
nundinas vocabat clamans totiens calo
quot dies erant vsq; ad nonas. Et ido di=
citur pluraliter kalende a pluribus voca
tionibus. vel dicuntur a calo quod est bo
num omen per totum mensem habenduz
Tunc enim sibi mutuo exenia transmitte
bant. Nonne vero sunt quattuor vel sex
dies in quolibet mense qui sequunt̃ post
kalendas. Et dicuntur a nundinis quasi
nundine. quia tunc romani nundinas co=
lebant. Ideo aũt in aliquo mense erãt no=
ne siue inchoatio nundinarũ in die quin=
ta. ⁊ in aliquo in die septima. ne predones
certum tempus ad insinuanduz mercato
ribus haberent. Vel dicuntur none a no=
nis. quia dies ille nonus erat ante ydus.
Vel a non. quia tunc nullum fiebat festũ
Vñ Ouidi⁹ Nonarũ tutela de⁹ erat. Yd⁹
vero sunt octo dies qui sequunt̃ post no=
nas. Est aũt ydus semp in tredecima vel
decimaquinta die ꝑm qd̃ none p̃cedũt Si
em̃ mẽsis habet q̃tuor nonas yd⁹ ẽ i trede
cima die. Si hz. vj. nonas yd⁹ ẽ i. xv. die.
Qd̃ ãt ꝯciliũ ãthiocenũ dic̃ ꝙ yd⁹ ẽ die de
cima. h̃ alia ꝯsideratiõe dic̃. Et dicũt̃ yd⁹
q̃si diuisio. qr tũc fiebat diuisio nundina=

rũ. Vel qꝛ i ydib⁹ fit diuisio mẽsis Dr̃ etiã ydus ab yduo.as.id est.separo.as. Indiuidua dicitur quasi ydua. id est. diuisa. Plerique latinorum putant ydus dici ab edendo.eo ꝙ hi dies apud veteres epularum essent. Dies aũt qui sequunt̃ statim post kalendas ita denominãt̃. Si em̃ est mensis qui habeat quatuor nonas.debemus dicere in kalendario stati post kalendas.quarto nonas.in tertio tertio nonas.in q̃rto p̃die nonas.in quinto ꝟo nonas dicimus.vt patet in ianuario ⁊ similibus. Si vero est mẽsis qui habet sex nonas debemus dicere statim post kalẽdas sexto nonas. in tertio die quinto nonas. in quarto quarto nonas.in quinto tertio nonas.in sexto p̃die nonas.in septimo nonas.vt patet in martio ⁊ similib⁹. Dies ãt qui sequunt̃ post nonas ita denominant̃ in quolibet mense.viij.ydus.vij.yd⁹. vj. ydus.v. ydus.iiij.ydus.iij .ydus. pridie ydus ⁊ ydus.sicut hec apparent in kalendario manifeste. Dies ꝟo qui sequuntur post ydus denominant̃ a kalendis mensis sequẽtis hoc modo. Ianuarius habet xxxj.dies.de istis accipe vnam ꝑ kalen. ⁊.iiij.ꝑ nonis.⁊.viij.ꝑ ydibus.⁊sic remanẽt tantũ. xviij.adde ergo istis. xviij.diebus kalendas siue diem kalendarum sequẽtis mẽsis.⁊ sic erunt.xix. Vñ in mense ianuario debem⁹ dicere statim post yd⁹ xix.kalendas februarij.in sequenti die.xviij.kal̃.⁊ sic ꝑ ordinem vsq; ad finẽ mensis semꝑ minuendo. Nota tñ ꝙ dicit̃ pridie ydus.⁊ pridie nonas.⁊ pridie kal̃.⁊ ñ secundo.quia secundus dicit̃ a sequor. ꝫ illa dies nõ sequit̃ sed p̃cedit. Et exponit̃ hec p̃positio pre.id est.ante vel prius Vñ pridie quasi priori die siue pre.id est añ diem. Et cum dicit̃.iiij.nonas intelligit̃ q̃rto die ante nonas.⁊ sic de alijs. Quot aũt dies denominent̃ a nonis.quot ab ydus. ⁊ quot a kalendis omniũ mensiũ his versibus continet̃. Sex nonas mai⁹ october iulius ⁊ mars Quatuor ac reliq̃ tenet yd⁹ quilibet octo. Janus ⁊ august⁹ denas nonasq; decẽber. Juli⁹ october mars maius epta decemq;. Junius aprilis septẽber et ipse nouẽber. Ter senas retinent februsq; bis octo kalẽdas. Hoc est dicere ꝙ maius october iulius ⁊ martius habẽt dies sex ꝑ nonis.sed reliqui menses habẽt tm̃ q̃tuor Et q̃libet mensis habet octo dies ꝑ ydib⁹ Item ꝙ ianuarius august⁹ ⁊ decẽber habent.xix.dies ꝑ kalẽdis.iulius ꝟo october martius ⁊ maius habent.xvij. Juni⁹ aũt aprilis september ⁊ nouẽber hñt.xviij. Februarius habet.xvj.⁊ si fuerit bissextus supaddit̃ ei vnus. Illud autẽ notandum ẽ ꝙ in quolibet mẽse sunt duo dies egyptiaci.id est.ab egyptijs dep̃hensi. In egypto em̃ erant quidam astrologi.q̃ quasdã constellatiões nociuas humanis actib⁹ in illis dieb⁹ inuenerunt. ideoq; illas notas esse hominibus voluerunt.tñ illarum constellationum puncta scire ꝓpt̃ errorẽ nostri compoti non valemus. Vel forte inuenerunt illos dies bene constellatos.⁊ ideo eos in kalendario notauerunt vt in illis dieb⁹ potius q̃ in alijs illis actibus insistat̃.quoꝝ errorẽ ne ecclesia sequi videat̃ a talibus cauet̃. Vel dicunt̃ egyptiaci ꝑm quosdam quia dñs in illis diebus ꝑcussit egyptũ nouem plagis. Quotus autem sit dies egyptiacus a principio vel a fine mẽsis his versibus continetur. Augurior decies audito lumine clangor. Linquit oleus abies coluit colus excute gallum. In his versibus sunt.xij. dictiones.xij.mensibus seruientes.prima p̃mo secunda secũdo.⁊ sic ꝑ ordinẽ sumpto initio a ianuario.ita ꝙ quota erit p̃ma littera p̃me syllabe alicui⁹ istarũ dictionũ in alphabeto totus erit dies egyptiacus in illo mense cui seruit illa dictio cõputando a mensis principio versus finem. Item q̃ta erit prima littera secunde syllabe in alphabeto.totus erit dies egyptiacus in illo mẽse cui seruit illa dictio computando a fine versus principium. Verbi gratia. Augurior est prima dictio .et seruit primo mensi scilicet ianuario.au.est prima syllaba et a est prima littera ipsius syllabe.et est prima in alphabeto.ergo dies prima ianuarij est egyptiaca. Item gu est secunda syllaba.et g.est prima littera ipsius syllabe. et g.est septima in alphabeto. ergo septimus dies ianuarij numerando a fine versus principium est egyptiaca.⁊ sic in alijs hoc obseruato ꝙ h in hoc loco ꝑ lr̃a nõ ponat̃. Quilibet aũt p̃missorum dieruꝫ ꝓpt̃ vnicã horam sui denominat̃ egyptiacus.

De dieb⁹ ꝟo felicib⁹ vel infelicib⁹. q̃s q̃/
daz astrologi notauerũt in p̃senti opuscu
lo nil agit̃. quia eccl̃ia ꝓhibet fidẽ talibus
adhiberi. In quibusdã quoq; mẽsib⁹ sũt
quidam dies qui caniculares dicunt̃ a ca
ne vel canicula stella sita in fronte leonis.
⁊ ante genua thauri. que estiuis mẽsib⁹ ẽ
in medio centro celi. ⁊ dũ sol ad eam ascen
derit cõiuncta cum sole vl̃ ei ꝓxima displi
cator calor ipsius ex quo dissoluũt̃ corpa
⁊ vaporant̃. Vñ vocat̃ canis. quia corpo
ra morbis afficit. Et sũt q̃nquagintaduo
dies in quibus ꝓpter tempis crudelitatẽ
⁊ caloris solis intemperiẽ malũ est minui
⁊ ꝓcionari. Qñ aũt illi dies incipiãt ⁊ fi=
niant̃. his ꝟsibus cõtinet̃. Incipiũt iulij
pridie ydus caniculares Et p̃die nonas se
ptẽbris fine resultãt. Scd̃m aliq̃s ꝟo inci
piunt decimoq̃rto kal̃. augusti.

De septimana.

Sequitur de se
ptimana. Nempe cõtinet septi=
mana septẽ dies naturales. q̃ꝝ
repetitiõe ⁊ mẽses ⁊ anni ⁊ secula ꝑagun
tur. ⁊ hoc apud grecos hebdomada. sed
apud hebreos sabbatũ appellat̃. ⁊ dicit̃ se
ptimana a septẽ ⁊ mane. q̃si septem mane
ꝑs ꝓ toto. sed mane ꝓ tota die. vel a septẽ
⁊ manet. quia manet ꝓ septẽ dies. Vel di
cit̃ septimana quasi septẽ luces. nam ma=
ne lux est ꝟm Isidorum Idem etiã spaciũ
vocat̃ hebdomada ab hebda grece quod
ẽ septẽ. ⁊ doas qd̃ ẽ spatiũ. vel modos qd̃
est mẽsura. ⁊ ꝟm h̃ hebdomada ẽ cõmuni
us nomen q̃ꝫ septimana. Vñ daniel Post
septuaginta hebdomadas ⁊c̃. ⁊ sumunt̃
ibi hebdomade annorũ. i. septuagesies se
ptem anni. Septimane aũt nequeũt habe
re certa nomia. q: neq; hñt certa initia. sin
gulis nãq; annis variant̃ ꝓpter vnũ vel
ꝓpter duos dies. qui qñq; sunt sup inte/
gras septimanas. Oẽs aũt dies septima=
narũ inscribunt̃ septẽ p̃mis lr̃is alphabe/
ti. Itẽ dies ꝟm gentiles denomiant̃ a pla
neti. Primus a sole q̃ p̃nceps ẽ oĩm sideꝝ
sic ⁊ idem dies caput est ceterorũ dierum.
Scd̃s a luna. q̃ ⁊ splẽdore ⁊ magnitudine
soli ꝓxima ẽ. ⁊ ex eo mutuat lumẽ. Terti⁹
a stella marti. que vesp vocat̃. Quart⁹ a
stella mercurij. quã quidam candidũ cir/
culum dicunt. Quintus ẽ stella iouis. q̃m
fetontẽ aiunt. Sextus a stella veneri quã
lucifer asserunt. q: inter cuncta sidera pl⁹
lucis affert Septimus a stella saturni q̃ se
ptimo celo locata. xxx. annis fert̃ explere
cursum suũ. De hoc dictũ ẽ in ꝓhemio se/
ptime ꝑtis. Sed querit̃ quare dies nõ ita
ordinant̃ in septimana sicut planete in ce=
lo qm̃ i celo ordinant̃ ꝟm hũc ꝟsũ Sol ve.
mer. ⁊ luna saturnus iupiter ⁊ mars. Vel
sic Saturnus ioue mars sol cuz vene mer
cure luna. Solutio. dicimus q̃ dies in se/
ptimana nõ ordinant̃ ꝟm ordinẽ planeta=
rum sed ꝟm regimẽ eorum in singulis die=
bus. Vñ quia viderunt ph̃i q̃ sol regna/
bat p̃ma hora diei dñice. ideo diem illam
denoĩauerunt a sole. Item quia viderunt
q̃ luna regnabat p̃ma hora scd̃e ferie ideo
diem illũ denoĩauerũt a luna. ⁊ sic de cete
ris. sicut patz ex distinctiõe horarũ diei fa
cta inter planetas ꝑ ordinem sucessiue.

Rursus a dictis planetis ph̃i noĩa die=
rum sumpserũt. eo q̃ a singulis aliq̃d esse
in homine voluerũt vt a saturno candidi
tatem. a ioue tempantiã. a marte feruorẽ.
a sole spm̃. a venere voluptatẽ. a mercurio
eloquẽtiã. a luna cor. Et quia ordo plane=
tarũ vltra numerũ septenariũ nõ ꝓcedit.
sed ad p̃mũ reuertit̃. ideo tm̃ septẽ dies in
septimana sũt a sapiẽtib⁹ ꝯstituti. Nũc
videndũ ẽ q̃ die septimane q̃libet mensis i
tret. De h̃ duplex rõ habet̃. Prima ꝑ hos
ꝟsus. Alta domat dñs gratis beat eq̃ ge/
rentes. Cõtẽnit fictos augebit dona fideli
In istis ꝟsib⁹ sunt. xij. dictiões. xij. mensi
bus ꝟuiẽtes. p̃ma p̃mo. scd̃a scd̃o. ⁊ sic per
ordinẽ. sumpto initio a ianuario. ita q̃ q̃=
cũq; fuerit initialis lr̃a alicui⁹ istarũ dicti=
onum eadem erit lr̃a kalendarum mensis
cui seruit illa dictio. Verbi gratia. Alta
est prima dictio et seruit primo mensi scili
cet ianuario. et a. est prima littera illius=
dictionis alta. ergo a. est prima littera ia=
nuarij. Item domat est secunda dictio.
que seruit secundo mensi scilicet februa=
rio. et d. est prima littera istius dictionis.
ergo d. est prima littera februarij. et sic
de alijs. Idem dicit sequens versus per
syllabas quod precedentes per dictio/
nes. Adam degebat ergo ciffos adrifex
Habita autem littera kalenda. facile pos

lumus scire qua feria quilibet mēsis itret. Per lr̄am em̄ dñicalem illius anni pcede cōputando dies p lr̄as subsequētes vsq; ad lr̄am que est in kalēdis mēsis cui⁹ diei itroitum scire optas. ⁊ in qua feria occurret in tali feria intrabit ille mēsis. Secunda ratio p quā sciri pōt qua feria quilibet mēsis intret est p regulares ⁊ cōcurrētes Nota q; in anno solari sunt quinquagintadue septimane ⁊ vn⁹ dies vel duo si sit bissextus. ppter quā diem varianť singulis annis p̄ncipia mensiū. Si em̄ hoc āno icipiat ianuarius a die dñico. toto illo anno a. que est prima lr̄a ianuarij erit dñicaľ Cum ergo ventum fuerit ad finē anni illō a finale kalendarij quod inscribiť illi diei que est vltra integras septimanas rep̄sentabit diem dñicum. ergo sequēs a qō iterū est initiale ianuarij rep̄sentabit secūdā feriam ⁊ sic toto illo anno erit illa variatio. Eodem modo singulis annis varianť initia mensiū p diuersas ferias. Et si sit bissextus duplex erit variatio. Prima in kalēdis ianuarij. scā in festo sancti Mathie Ut ergo cōpotiste scire possent qua feria quolibet anno quilibet mensis incipet. inuenerunt duos numeros. vnū inuariabilem qui vocať regularis solaris ferialis. aliū variabilem qui vocať cōcurrēs. de q̄bus breuiter est dicendū. Videndū ē autē primo quid sit regularis solaris ⁊ vñ dicať ⁊ vnde habeat ortū. ⁊ quot regulares quisq; mēsis habeat. Regularis est numerus inuariabilis datus mensi qui adiūct⁹ cōcurrēti declarat qua feria septimane q̄libet mēsis intret cui⁹ fuerit ille regularis Dicit aūt regularis a regula. quia inuariabilis est sicut regula. Solaris dicitur ad differentiā lunaris. de quo infra dicetur. Habent aūt ortum regl'ares a martio Nā in mense martij sunt quinq; regulares seu q̄nq; p regulari. Marti⁹ em̄ non habuit initium in primo anno mundi seu seculi. īmo dicit mūdus factus fuisse in illo mense in die qui dicit. xv. kal'. aprilis. vel vt alij dicunt. viij. kal'. Si em̄ cōputes ordine retrogrado dies septimane vsq; ad kl'. martij. inuenies q; q̄nta feria mūd⁹ incepit. si tñ aī martiū fuit. ⁊ hec est causa q̄re martius q̄nariū numerum habuit p regulari. Regulares vo aliorū mensiū sic formanť iungas regulares mēsis cuz dieb⁹ eiusdez ⁊ ab illa summa subtrahe. vij. quotiēs poteris. ⁊ regularē sequētis mensis quod remanserit indicabit Verbi grā. Martius habet quinq; regulares. ⁊ dies eius sunt xxxj. redige in summā ⁊ sunt. xxxvj. subtrahe. vij. quotiēs poteri. ⁊ remanet vna dies que dať mensi sequenti p regulari. Item aprilis habet. xxx. dies ⁊ vnū regularem qui cōstitunt. xxxj. subtrahe. vij. q̄tiens poteris ⁊ remanebunt tres qui dantur maio p regularibus. ⁊ ita de alijs vsq; ad martium. Possumus etiaz scire mēsium regulares p hos vsus. Est astri clara fulgentibus ara deoz. Grata bonis extat gratissima cuiq; fideli. In istis vsibus sunt. xij. dictiones. xij. mensib⁹ Fluentes. prima p̄mo. scā scdo. ⁊ sic p ordinē sumpto initio a martio. ita q; q̄ta fuerit lr̄a prima alicui⁹ istarū dictionum in alphabeto tot regulares habet ille mēsis cui fuit illa dictio. Verbi gratia. Est. est prima dictio ⁊ seruit primo mensi scz martio. ⁊ e. est prima lr̄a istius dictionis est. ⁊ est quinta in alphabeto. ergo martius habet. v. regulares. Item astris est secūda dictio ⁊ seruit secundo mensi scz aprili. ⁊ a est prima littera istius dictionis. que lr̄a est prima in alphabeto. ergo aprilis habz vnū regularē ⁊ sic de alijs. Nunc dicamus de cōcurrentibus. Pr̄ aūt cōcurrēs quia sibi inuicem cōcurrūt. sicut videbiť in formatione vel iō qz cōcurrūt cū regularib⁹ ad monstrādū initialē feriā mēsiū singulis annis. Est aūt cōcurrēs supercrescētia vni⁹ diei vel plurium sup q̄nquagintaduas septimanas anni solaris. Ideo dixi vel plurium. qz in anno bissextili supercrescūt duo dies. In alijs vo vn⁹ tm̄. ⁊ ab illa supercrescentia hñt originē cōcurrētes. Alij vo cōcurrētes q; sequunť post primū formātur vno addito singulis terminis siue annis. sic tm̄ q; septenariū numerz nō excedāt. qz nō sunt nisi septē ferie. ⁊ q̄ñcū q̄ē septim⁹ cōcurrēs illo anno mēses hñt eadē principia. q̄ in p̄mo anno mūdi seu secl'i habuerť q̄libet em̄ feria distat p septenariū a semetipsa. Cōcurrētes etiā in hac linea demonstrāť. j. ij. iij. iiij. vj. vij. j. ij. iiij. v. vj. vij. ij. iij. iiij. v. vij. j. ij. iij. v. vj. vij. j. iij. iiij. v. vj. nā p̄m⁹ ān⁹ cicli solar hz vnū cōcurrētē. scōs

duos.terti⁹ tres.quart⁹ q̃tuor.q̃ntus sex
ꝓpter bissextũ.sextus septẽ.septim⁹ vnũ.
quia vltra septenariũ nõ ꝓcedit.sed reũti
tur ad vnũ.⁊ ita debem⁹ ꝓcedere vsq̃ ad
xxviij.annos.tunc reuertimur ad p̃mum
annũ cicli.⁊ ꝓcedim⁹ sicut pri⁹. Vñ trans
cursus.xxviij.annorũ vocat ciclus solar⁹
vl⁹ currẽtiũ. Et dr̃ cicl⁹ q̃i circul⁹ ꝓ sil⁹ itu/
dinẽ. ¶ Si aũt volum⁹ scire quot⁹ sit an/
nus cicli solaris.debem⁹ diuidere annos
dñi p.xxviij.quotiẽs possum⁹ ⁊ addere il
lis.ix.anteq̃ diuidam⁹.quia qñ xp̃s nat⁹
fuit.tantũ iam ꝓcesserat ille ciclus.⁊ q̃tus
annus remãserit supra diuisionẽ annorũ
totus erit ciclus.⁊ si null⁹ remãserit.tunc
sumus in vltimo anno cicli solaris. Vñ ꝗ
sus. Annis adde nouẽ dñi.ꝓtire per octo
viginti:ciclus sic tibi notus erit. Possu/
mus etiã scire cõcurrẽtes cuiuslibet anni
p lr̃am dñicalẽ illi⁹ anni sicut declarant ꝗ
siculi subsequẽtes. A sex.b.q̃nq̃.c.q̃tuor
e duo.tres d. Prim⁹ cõcurrẽs.f.lr̃a septi=
mus ẽ g. ¶ Hoc ẽ dicere.q̃ qñ a.ẽ lr̃a do=
minicalis:in illo anno sunt sex p cõcurren
te.qñ b.quinq̃.qñ.c.q̃tuor.qñ e.duo.qñ
d.tres.qñ.f.vn⁹.qñ.g.septẽ. Inuẽto aũt
cõcurrẽte debem⁹ eũ iũgere cũ regularib⁹
mensis:cui⁹ feriã kalendalẽ.i.introitũ sci
re volum⁹.⁊ quota fuerit illa sũma si non
trãscendat.vij.tota siue tali feria septima
ne ille mẽsis itrabit. Si ꝗo trãscẽdat.vij.
quotũ fuerit residuũ tota feria septimane
ille mensis intrabit. Sicut aũt cõcurrẽtes
ita ⁊ dñicales lr̃e variant. Nam in primo
anno cicli solaris ẽ.f.lr̃a dñicalis.in secun
do e.in tertio d.in q̃nto a.tũc eñ ꝓpter bissextum ꝓtrãsit b. Quod his
versibus declarat. Fert ea dux cor amet
gens fautor eum coluit bis. Ars gen⁹ ẽ de
corde bono gignit ferus ensis. Dicta beãt
aqua.gens fons dat cunctis bonus autor
In his ꝗsib⁹ sunt.xxviij.dictiões.xxviij
annis cicli solaris fuiẽtes. Prima primo
secũdo.⁊ sic p ordinẽ sumpto initio a p̃=
mo anno cicli.ita q̃ quecũq̃ fuerit initial⁹
lr̃a alicui⁹ istarũ dictionũ.eadẽ erit lr̃a do
minicalis illo ãno cui fuit illa dictio. Ver
bi gr̃a. Fert ẽ p̃ma dictio ⁊ fuit p̃mo anno
cicli solaris.⁊.f.ẽ prima lr̃a.ergo.f.ẽ litte
ra dñicalis in p̃mo anno cicli solaris.⁊ sic
de alijs. Et nota q̃ ille ãnus est bissextilis
cui deseruit aliqua dictio desinens in t.et
ita p̃mus annus cicli semp est bissextilis.
cũ ei deseruiat dictio desinẽs in t.scz fert.
⁊ ꝓpter hoc p̃ma lr̃a dictiõis desinẽtis in
t.nõ erit lr̃a dñical⁹ in illo anno cui seruit.
illa dictio.nisi a loco bissexti vltra.quia
lr̃a dñicalis cum bissexto simul mutat. A
kalẽdis ꝗo ianuarij ꝓcedẽti ip̃m bissextũ
vsq̃ ad locũ bissexti erit lr̃a dñicalis illa q̃
immediate sequit in kalẽdario post illam
que deberet esse lr̃a dñicalis. Unde in p̃/
mo anno cicli.f.est lr̃a dñicalis a loco bis/
sexti vsq̃ ad kalẽdas ianuarij sequentis.
A kal⁹ ꝗo ianuarij ꝓcedenti vsq̃ ad locũ
bissexti g.est lr̃a dñicalis.⁊ ita in alijs An
nus aũt cui seruit illa dictio sciri potest p
rationẽ supius dictã de ciclo solari. Nam
ratio lr̃e dñicalis tunc currẽtis rõne simi=
li incipit ⁊ finit. ¶ Nũc aliqua de indictio
ne dicam⁹. Est aũt indictio spaciũ tempo
ris quo romanus p̃nceps tributũ gentib⁹
indicebat. Si aũt volum⁹ scire quota sit i
dictio.debem⁹ addere tres annos annis
dñi ⁊ postmodũ diuidere ãnos dñi p.xv
quotiens possum⁹.⁊ quot⁹ ann⁹ remanse
rit facta diuisiõe tota erit idictio.⁊ si null⁹
supauerit.in vltimo anno indictionis su=
mus.⁊ tunc ad p̃mã idictionẽ reuertimur
quia indictio nõ trãscendit.xv. Vñ ꝗsus
Sit tribus adiunctis dñi diuiseris annos
Per ter q̃nq̃ dat indictio certificata. De
indictione plenius dixim⁹ in speculo iudi
ciali in tractatu de instrumentorũ edictio=
ne.§.j.ꝗ.post annos.⁊ infra.vbi de ciclis
agẽt. ¶ De era supra dictum est.

De die.

Licet iam supe
rius in plerisq̃ locis de die ta/
ctum sit.nihilominus hic speci
aliter dicẽdũ est q̃ duplex est dies.s. natu
ralis ⁊ artificialis siue vsualis. Naturalis
est spaciũ quo sol ducit circa totã terrã ab
oriente vsq̃ in occidentẽ.s.spacium diei ⁊
noctis.qd̃ semp cõtinet.xxiiij.horas. Et
dicit dies ista a dijs.quorũ noia romani
quibusdã siderib⁹ sacrauerũt. Vñ q̃libet
dies ab aliquo deo antiquit⁹ vocata ẽ.vt
a ioue ⁊ alijs put sub septimana dictũ est.
Vel dies dicit a dya qd̃ est duo.quia con
tinet duo tempa noctẽ.s.⁊ diem vsualem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Qñ aũt incipiat dictũ est in phemio. vij. ptis. Artificialis est spaciũ q̃ sol mozat̃ su per nr̃m emisperiũ ab oztu solis vsq̃ ad oc casũ. ⁊ hic ꝓm sol̃ ascẽsũ ⁊ ꝏscẽsũ crescit pa riter ⁊ decrescit. Dr̃ aũt dies a dyan qd̃ ẽ claritas. Et dicit̃ vsualis siue artificialis. quia solũ hoc tempꝰ aptum est vsibꝰ ⁊ artificijs ⁊ exercendis. Reliqua ps diei na/ turalis dicit̃ noxa noceo. quia nocet visui ⁊ vsui. ⁊ ideo vocata est dies a meliozi pte sine cõmemozatione noctis. iuxta illd̃. Fa ctumq̃ ẽ vespe ⁊ mane dies vnꝰ. ¶ Rur sus ptes diei sunt tres ꝓm Isido. s. Ma ne. meridies. ⁊ sup̃ma. Mane est lux ma tura ⁊ plena. nec iam crepusculũ. Meri/ dies dicit̃ q̃si medidies. i. medi ꝰ dies. vel quia tunc purioz dies est. Suprema ẽ po strema ps diei. Vero dicit̃ a clausis seris. ¶ Noctis xo ptes sunt. vij. s. vesper. cre/ pusculum. cõticiniũ. intẽpestũ. gallicinũ matutinũ. ⁊ diluculũ. Vesperũ dicit̃ a ve spere occidẽtali stella. que tenebras sequẽ tes p̃cedit. ⁊ dicunt̃ tenebze quasi tenẽtes vmbrã. Crepusculũ dicit̃ dubia lux. s. int̃ lucem ⁊ tenebras. Cõticiniũ est quãdo iã homies silent. Intempestũ est mediũ no ctis tempꝰ. qñ nil agi põt ⁊ omia silent q̃si ĩoportunũ. Gallicinũ dicit̃ ꝓpter gallos lucis p̃nuncios. Matutinũ est int̃ abscess sum tenebzarũ ⁊ auroze aduentũ. Dilucu lum dicit̃ quasi iam incipiẽs pua diei lux ⁊ auroza que solẽ p̃cedat. Est em̃ auroza diei clarescẽtis exordium. Et nota q̃ dies alij sunt sideriales. in quibꝰ sidera mouen tur. ⁊ hoies a nauigationibꝰ excluduntur alij p̃liares de quibꝰ in libzo regum quibꝰ reges solẽt ad bella ꝓcedere. alij intersca/ lares quos scimus. xxij. mẽsibus supesse. alij caniculares. alij solsticiales. alij eq̃no ctiales. de quibꝰ iam p̃missum ẽ. alij fasti in quibꝰ iura fant̃. alij nefasti eis cõtrarij. alij festi. i. festiui. vt sunt dies azimozum. alij ꝓfesti quasi ꝓcul a festis. vt ferialeꝰ. alij mali. vñ apls. Redimẽtes tempꝰ qm̃ dies mali sunt. Quia in eis plus solito ho mines affligunt̃. Et ecõtrario sunt boni. Alij egyptiaci. de quibꝰ p̃missũ ẽ. Est etiã dies salutis in quo dñs venit ad saluãdũ. Est etiã dies iudicij. in quo dñs veniet ad iudicandũ. qui erit bonis dies leticie. mal̃ aũt calamitatis ⁊ miserie. Momentũ xo est minimũ atq̃ angustũ tps a matu sidex dictum. est em̃ extremitas hoze in breuibꝰ interuallis cum aliquid sibi cedit atq̃ suc cedit ꝓm Isido. Hoza grecũ nomẽ ẽ. ⁊ tm̃ latinũ sonat. est em̃ finis tpis. Quot autẽ hozas cõtinet dies naturalis dictuz est in phemio huiꝰ ptis. ¶ Et nota q̃ in mense ianuarij nox habet. xvj. hozas. dies. vij. In februario nox habet. xiiij. dies. x. In martio nox habet. xij. hozas. dies totidez In aprili nox habz. x. dies. xiiij. In maio nox habet. viij. dies. xvj. In iunio nox hz vj. hozas. dies. xviij. In iulio nox habet viij. dies. xvj. In augusto nox habz. x. di es. xiiij. In septembzi nox habet. xij. dies totidẽ. In octobzi nox habet. xiiij. dies. x In nouẽbzi nox habet. xvj. dies. viij. In decembzi nox hz. xviij. dies. vj. ¶ Astro/ logus tm̃ curiosus põt hozas aliter equa re. ꝗ p̃missa equatio ꝓ vulgaribꝰ ⁊ simpli cibus sufficere põt.

¶ Incipit scda ps de anno lunari.

Sequitur secũda ps de anno lunari in q̃ agit̃ Primo quid sit annꝰ lunaris. ⁊ quot dies contineat. Scdo de regulari bus lunaribꝰ. Tertio de epacta. Quarto de embolismo. Quinto de aureo numero Sexto de termino pascali ⁊ aliarũ mobili um festiuitatũ. Septimo de ciclis

¶ Quid sit annus lunaris.

Annus lunaris dicit̃ tribus modis. Primo modo annꝰ lunaris ẽ spa/ cium quo luna circũit totum zodiacũ. quod quidẽ facit in. xxvij. diebꝰ ⁊ ix. hozis. Scdo mõ dicit̃ annꝰ lunaris spacium quo luna circũit solẽ ab vna incẽ sione vsq̃ ad aliã. ⁊ hoc facit in. xxix. die/ bus. ⁊. xij. hozis. Nam cum luna sepatur a sole ad pagrandũ zodiacũ. ⁊ postea reũ titur ad eundẽ punctũ in quo dimiserat so lem nõ inuenit illũ ibi. qz sol iã tm̃ ꝓcessit. suo motu q̃ luna laborat recurrere ad eũ. siue attingere ip̃m duobꝰ diebꝰ ⁊ tribꝰ ho ris. Tertio dicit̃ annꝰ lunaris spaciũ. xij. lunationũ in ãno cõi. ⁊. xiij. in embolisma li. de quibꝰ infra dicet̃. Cũ q̃ lunatio que/ libet ꝓstet ex. xxix. diebꝰ. ⁊. xij. hozis. qñ

curat ecclesia de minutijs. ⁊ ex. xij. horis
p̃cedẽtis lunationis. ⁊ ex. xij. sequẽtis cõ=
stituit vna dies naturalis. que semp luna
tioni p̃cedẽti attribuit. ita q̃ lunatio p̃ce/
dentis mẽsis semp habeat. xxx. dies ⁊ se/
quẽtis. xxix. nisi aliud sit ꝓpter bissextum
vel emboliſmũ. vel saltũ lune. vñ versus.
Luna par mẽsis nunq̃ tricesima fiet. Im
par terceno nunq̃ nisi fine carebit. Tem=
pore bissexti febri tricesima luna ẽ. Nã iu=
lij luna tunc est vicesimanona. Par mens
dicit qui numerãdo a ianuario p ordinez
cadit in numerũ parẽ vt februari⁹. aprilis
iunius. august⁹. october. decẽber. quorũ
lunatio semp ẽ. xxix. dierũ excepto febru=
ario cui⁹ lunatio est. xxx. qñ est bissextus.
Impar vo ẽ qui in numerũ cadit imparẽ
vt ianuarius. marti⁹. maius. iuli⁹. septem
ber ⁊ nouẽber. quorũ lunatio sp ẽ. xxx. di
erum excepto iulio. qui in vltimo anno ci
cli lunar ꝓpter saltũ lune habet tm̃. xxix.
Ex his aũt. xij. lunationib⁹ cõstituunt tre
centi quinq̃gintaq̃tuor dies in anno luna
ri. Et sic ann⁹ lunaris in. xj. dieb⁹ excedit
a solari. ex quo excessu omis varietas eta
tis lune cõsurgit. ita q̃ vbicũq̃ fuerit lu=
na prima in ꝑmo ãno: fit in scdo. xj. ꝓpter
quã varietatẽ duo numerorũ genera sunt
inuẽta regulares videlicz ⁊ epacte. de qui
bus breuiter videam⁹.

¶ De regularibus lunaribus.

Hic videam⁹

n de regularib⁹. Et quidez regular
lunaris ẽ numerus inuariabil da
tus mẽsi ad inueniẽdũ lunã in kalẽdis mẽ
sium singulorũ. Habẽt aũt ortũ regulares
ab illis q̃nq̃ dieb⁹ qui supsunt in anno so
lari sup trecẽtos sexaginta dies Ñ q̃nq̃
regulares dati sunt septẽbri. a quo annus
lunaris sumit initiũ. Regulares vo alio=
rum mẽsium sic formant. Jũge regulares
mẽsis cũ diebus ei⁹. ⁊ ab illa sũma subtra
he lunationẽ eius. ⁊ residuũ quod reman
serit erit regularis illi⁹ mẽsis. Verbi grã.
Septẽber habet. v. regulares. ⁊ dies eius
sunt triginta. q̃ ꝓiũcti regularib⁹ cõstitu=
unt. xxxv. ⁊ lunatio septẽbris ẽ triginta. q̃
subtracta remanẽt. v. que sunt regulares
sequẽtis mẽsis. s. octobris. ⁊ sic de alijs vs
q̃ ad septẽbrẽ. Nã egyptij suũ annũ inci=
piunt a septẽbri. ⁊ ido nos annũ lunarem
incipim⁹ a septẽbri. De regularibus tradi
tur iste versus. Bis c. g. bis i. k. bis. ⁊ post
manet ordo. q̃si dicat. Bis c. bis que ẽ q̃n
ta in alphabeto. i. primus duob⁹ mẽsibus
anni lunaris dant. v. p regularib⁹. Item
dic bis g. que ẽ. vij. in alphabeto. i. tertius
⁊ q̃rt⁹ mẽsis hñt. vij. p regularib⁹. Item
dic bis i. que est. ix. in alphabeto. i. q̃ntus
⁊ septim⁹ mẽsis hñt. ix. p regularib⁹. Itẽ
dic bis k. que est decima in alphabeto. id
ẽ. sextus ⁊ octauus mẽsis habẽt. x. p regu
laribus. Et nota q̃ hic fit trãsit⁹ de quin=
to ad septimũ. ⁊ de sexto ad octauũ. vt pz
in formãdo ipos regulares. quia ianuari=
us ⁊ martius. ix. ⁊ februari⁹ ⁊ aprilis. x. ha=
bent. sed post manet ordo. i. maius. xj. iu=
nius. xij. iulius. xiij. augustus. xiiij. hñt.

¶ De epacta.

Equit de epa

cta. Est aũt epacta numer⁹ va=
riabilis dat⁹ anno ad inuẽdũ
lunam in kal. cuiuslibet mẽsis. Et dr̃ epa=
cta ab epi qd ẽ supra ⁊ aucta quia est sup=
excrescentia anni lunaris a solari. Ideoq̃
annus ꝑmus cicli lunaris nullã habz epa
ctam. quia null⁹ ann⁹ p̃cessit a quo. xj. ac=
cepisset. Scds vo habet. xj. p epacta. q̃a
epacta orit ab illis dieb⁹ quibus ann⁹ lu=
naris excedit a solari. Tertij vo ann⁹ ha
bet. xxij. quia semp addũt. xj. si nõ trãscẽ=
dat. xxx. Si vo trãscẽdat. xxx. abiecti illis
xxx. residuum erit epacta illius anni. ⁊ ido
in quarto anno. quia summa ascendit ad
xxxiij. abiectis. xxx. tres sunt epacta illi⁹
anni. Epacte vo grece dicunt latine adie
ctiones annue lunares. que p numerũ vn
denarium vsq̃ ad tricenariũ in se reuoluũ
tur. q̃s egyptij ido adijciũt. vt lunar emer
sio rõne solis coequet. Luna em̃ iuxt cur=
sum suũ. xxix. semis dies lucere dinoscit.
⁊ fiunt in annũ lunarẽ dies trecẽti q̃nq̃gi=
taq̃tuor. remanẽt ad cursum anni solaris
dies. xj. quos egyptij adijciũt. absq̃ his ñ
inuenies lunã quota sit in quolibet anno
mẽse ⁊ die. Epacte omniũ annorũ cicli lu
naris p hãc tabulã denotant. ita q̃ b vbũ
nulla: rñdet ꝑmo anno. ⁊ singuli sequẽtes
numeri rñdẽt singulis annis cicli vsq̃ ad
xix. Nulla. xj. xxij. iij. xiiij. xxv. vj. xvij. xx

viij.ix.xx.j.xij.xxiij.iiij.xv.xxvj.vij.xv-
iij. Sed hocidē etiam ostendit p hos ver
sus. Annis adde monos dñi. ptire p vn
de Viginti .lune ciclus ⁊ inde patet. Hoc
vult dicere si volum⁹ scire quot⁹ sit ann⁹
epactalis siue cicli debem⁹ diuidere ānos
dñi p.xix. quotiēs possum⁹ ⁊ addere vnū
quia qñ xp̄s nat⁹ fuit tm̄ pcesserat ille ci/
clus. ⁊ quota fuerit summa q̄ remāserit to
tus erit annus cicli epactal. Verbi gratia
Hoc anno cōputam⁹ annos dñi mille du-
centos octogintasex.quorū nulle ducenti
septuagintatres sūt recte p.xix. diuisi. su-
persunt.xiij. de p̄dicto numero.addito er
go vno fiunt.xiiij Vñ ꝗ anno ē.xiiij.ann⁹
cicli lunaris. ⁊ in āno sequēti.erit.xv. ⁊ sic
vsq ad.xix.postea redit ad p̄mū. Et hoc
verū est ꝓm illos qui icipiūt cōputare an-
nos dñi a natiuitate xp̄i. vel in kalēdis ia
nuarij.nō aūt ꝓm eos q̄ illos imutāt i kā/
lendis septēbris ⁊ faciunt ibi diuisionem.
Nam tunc addēdi sunt duo anni. Potest
etiā ⁊ aliter inueniri epacta. vt si sūmaz q̄
remanet de p̄missa diuisiōe annorū domi
ni p tres iuncturas pollicis numeremus.
Si em̄ numer⁹ finit in prima iunctura de
bem⁹ demere vnū de ipo numero. Si i se
cundo debem⁹ addere.ix.si in tertia debe
mus addere.xix. ⁊ summa inde pueniens
est epacta. ⁊ hoc si triginta nō trāseat. Si
vero trāsiret abiectis.xxx.residuū ē epacta
Vñ vsus. Deme vnū post adde nouē. p⁹
dena nouēq̄. Inuēta igit epacta debem⁹
eam iūgere cū regularibus mēsis cui⁹ lu/
nam volum⁹ inuenire. ⁊ quota fuerit sum
ma inde pueniens. tota erit luna in kalen
dis illi⁹ mensis dūmodo.xxx.nō transeat
Si vero triginta trāsierit abiectis.xxx.resi-
duum erit etas lune. ⁊ si summa illa fuerit
triginta in kalēdis mēsis tūc luna erit.xxx.
Si aūt epacta nulla fuerit.puta in primo
anno cicli lunaris. tunc ad inueniendū lu-
nam solus sufficit regularis. Hz qm̄ epa/
ctarum rō qñq̄ fallit ppter embolismum
seu saltum lune. ideo de ipo breuiter vide
amus.

De embolismo.

Orca embolis=
mum siue lune saltū nondū ē q
embolism⁹ grece int̄pretat latī
ne supaugmentū seu superecrescētia anni
solaris supra lunarē. Quia q̄ ann⁹ solaris
excedit lunarē in.xj.diebus.ex illo exces/
su constituunt.vij.lunationes in.xix.an/
nis cicli lunaris multiplicati illis.xj.dieb⁹
Et dicunt lunatiōes embolismales q̄rū
quelibet est.xxx.dierū ⁊ attribuunt.vij.
annis embolismalibus. ita q̄ in quolibz ci
clo lūari sunt.vij.embolismales. ⁊.xij.cō-
munes. Expellat aūt ann⁹ embolismalis
quia.xiiij.luna p̄cedēt pasce vsq ad.xiiij
sequētis: habet.xiij.lunatiōes siue mēses
lunares.i.trecētos octogintaq̄tuor dies ⁊
iste est ann⁹ scō Moysi diuinit⁹ reuelat⁹.
Cōmunis vero hz tm̄.xij.lunatiōes.i.trecē
tos q̄nq̄gintaq̄tuor dies.quorū dispositō
nes cōtinet iste vsus. Cur fles has lachry
mas odiosum quere tyrannū. In isto vsu
sunt.vij.dictiōes.vij.annis embolismali-
bus futentes. p̄ma p̄mo.scda scdo. ⁊ sic p
ordinē.ita q̄ quota ē p̄ma lra alicui⁹ istar
dictionū in alphabeto tot⁹ ann⁹ cicli epa/
ctalis erit ann⁹ embolismalis. Verbi grā
Cur est p̄ma dictio ⁊ fuit p̄mo āno embo-
lismali. ⁊ c.ē prima lra illius dictiōis que
est tertia in alphabeto. ergo terti⁹ annus
cicli lunaris est embolismalis. ⁊ ita d alijs
hoc obseruato q̄ hec dictio has duas scri
bi cū h. Et dicit ann⁹ cōis quia sepe duo
ita coniūctim incedūt vt inuicē se in pasca
li solennitate sequāt. Embolismalis vero
semp solus ē. Ordo aūt istorū annorū cō-
muniū ⁊ embolismaliū patet in linea sub/
sequēti. Cōmunis cōis embolismal. cōis
cōis embolismalis. cōis embolismal. cōis
cōis embolismal. cōis cōis. embolismalis
cōis. embolismalis. cōis cōis embolismal
Habito aūt anno embolismali. possumus
scire in quo mense lunatio embolismal cō-
tingat p hunc vsum Mobilis ibo cibum
modo liber habeto coeuū. In isto vsu sūt
vij.dictiones.vij.mēsib⁹ fuiētes. in q̄bus
cōtingunt lunatiōes embolismales in p̄ta
tis septē annis. p̄ma p̄mo. scda scdo. et sic
p ordinē. ita q̄ quota erit p̄ma lra alicui⁹
istarū dictionū in alphabeto. toto mēse il-
lius anni cui fuit illa dictio ꝛtingit luna/
tio embolismalis. Item quota erit prima
lra scde syllabe in alphabeto. tota die mē-
sis incipit lunatio embolismalis. Verbi ḡ
tia. Mobilis ē p̄ma dictio ⁊ fuit p̄me lu-

nationi que cõtingit in tertio anno cicli lu
naris. ⁊ m. est ꝑma lr̃a hui⁹ dictionis. ⁊ ē
xij. in alphabeto. q̃ in. xij mēse ꝯtingit lu/
natio embolismal'. Item b. ē ꝑma lr̃a scde
syllabe ⁊ ē scda in alphabeto. q̃ in scda die
illi⁹ mēsis incipit illa lunatio. ⁊ sic de alijs
Si aũt velis pleni⁹ illius rei ꝓitatē inqui
rere. recurre ad epactã ⁊ regulares illi⁹ an
ni. de q̃ vis scire ⁊ inuenies ita eē. Nũc
videam⁹ vbi fallat epacta iũcta regulari-
bus ꝓpter embolismũ seu saltũ lune. Cir-
ca qd̃ nota. q̃ licet in ciclo lunari sint. vij.
anni embolismales. vt supius dictum est
nõ tm̃ fallit epacta nisi in trib⁹ scz in. viij. xj
xix. Uñ ꝓsus. Octauo vndeno postremo
fallit epacta. In quo aũt loco vel mense ⁊
in quot loc fallat epacta iuncta regulari-
bus his ꝓsibus denotat'. Iulius indenis
ter. maius octo vicenis. Bissextus nisi sit
mars peccat in vnde tricenis. In totidez
maius. august⁹ ꝓo duob⁹. Hoc ē dicē q̃ i
viij. anno cicli lunaris fallit epacta cũ re/
gularibus i maio ⁊ iulio. quia in kal'. maij
cum luna deberet eē vicesima octaua. Sm
epactã. nõ repit nisi. xxvij. ꝓpter embolis
mum. Item fallit in kal'. iulij eodem anno
q̃ tũc luna deberet esse. xxx. Sm epactam.
tm̃ nõ repit nisi. xxix. ꝓpter embolismum
vbi credendũ ē embolismo ⁊ non epacte.
Itē in. xj. anno fallit epacta. quia in kalē.
martij Sm epactã deberet esse luna. xxix.
sed ꝓpt embolismũ repit tm̃. xxviij. Ue/
rũtm̃ si in illo anno fuerit bissext⁹ tũc corri
gitur ille error. qm̃ ꝓpter bissextuz addit
vna dies. Item in. xix. anno fallit epacta
in duob⁹ locis. Nã Sm epactã luna debe-
ret eē. xxix. in kal'. maij. sed ꝓpt embolis-
mum nõ repit nisi. xxviij. ⁊ in eodē anno
fallit in kal'. augusti. quia Sm epactam lu-
na deberet ibi esse secũda. sed ꝓpter saltũ
lune ibi tertia inuenit. quia lunatio iulij q̃
deberet esse. xxx. in illo anno ē tm̃. xxix. et
hoc cõtingit ꝓpter errorē nostri compoti
⁊ tunc annus lunaris in. xij. dieb⁹ excedit
a solari. De saltu lune tradit ille versus.
Luna facit saltum q̃ntilis luce suprema.
Retrocedit em̃ luna vna die sicut dixim⁹
ꝓpter errorē nr̃i compoti. vt in sequẽti an
no in kal'. septẽbris luna redeat sicut debz
Nisi em̃ saltus lune colligerē cõtingeret
error vt in. xiiij. ciclis diceret luna prima
qñ eēt pleniluniũ. Colligit aũt sic iste diel
Quelibet em̃ lunatio ad hoc vt lunatiões
sint equales haberet. xxix. dies ⁊ dimidiã
minus quatuor momẽtis. ⁊ vna vncia et
vno athamo. Sunt aũt in ciclo ducẽti tri
gintaq̃nq̃ lunatiões erũt q̃ quater tot mo
menta que sunt in vniuerso nõgenta qua-
draginta. que diuisa ꝑ quadraginta cõsti
tuunt. xxiij. horas ⁊ dimidiaz. Postea ex
ducẽtis trigintaq̃nq̃ vncijs constituunt'.
xix. momenta ⁊ remanent. vij. vncie. Et
ex ducẽtis trigintaq̃nq̃ athomis consti/
tuunt'. v. vncie. que vncie cũ septem prio-
ribus faciunt vnũ momentũ qd̃ iunctum
ad. xix. momenta ꝑhabita facit dimidiaz
horã. que iuncta cum alijs. xxiij. ⁊ dimi/
dia facit vnã diē. que sbtrahit vltimo an-
no a lunatione iulij. ⁊ dicit salt⁹ lune. Po
test etiã facili⁹ hoc mõ colligi. Ann⁹ luna-
ris constat ex trecẽtis q̃nquagintaquatu-
or dieb⁹ minus vna hora ⁊ q̃rta ꝑte vnius
hore. ⁊ septuagesima sexta ꝑte quarte vni
us hore. ergo in. xix. ãnis habent'. xix. ho
re. ⁊. xix. q̃rte horaꝝ. ⁊. xix. septuagesime
sexte ꝑtes q̃rte vni⁹ hore. q̃ faciũt i. xix. an
nis quartã ꝑtem vni⁹ hore. ⁊ ita erũt. xx.
quarte horazũ que faciunt. v. horas. q̃ iũ-
cte. xix. horis ꝑhabitis faciũt vnã diem.
Est igit salt⁹ lune q̃dã dies collect⁹ in. xix
annis ex eo supfluo quod dat lunationi/
bus. Et dicit saltus lune nõ q̃ luna magl
saliat illa die q̃ alia. sed quia nos lunã cõ-
putantes diē illam sup quam in alijs ãnis
lunatio iulij dicit triginta salimus siue ꝑ-
termittim⁹. nõ cõputantes lunam in vltio
anno cicli decẽnouenalis. nisi vicesimam
nonã. Ideo aũt subtrahit dies illa a luna
tione iulij in vltimo anno cicli decẽnouẽ-
nalis. quia iulius est vltimus in anno epa
ctali inter mẽses habentes. xxx. dies in lu
natione. vnde vltimo anno lunatio iulij ñ
cõputat'. xxx. sed. xxix. ⁊ ideo aureus nu-
merus illius anni scz decẽnouennal' q̃uis
crescat sequit sine interuallo minorem et
ꝑ cõsequens in alijs mẽsib⁹ sequentib⁹ vs
q̃ ad ianuariũ: sicut infra dicetur. Salt⁹
ergo lune facit duas lunatiões pariter eē
xxix. dierũ. Ad ꝑfatos ergo errores facil-
lius corrigendos inuentus ē aureu⁹ nume
rus de quo breuiter est videndum.

De aureo numero

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Aureus numerus ille ē qui ponit̄ in kalendario qui in quolibꝫ mēse indicat lunā p̄mā. ad p̄fat os errores facili⁹ corrigendos inuētus. Et dicit̄ aure⁹ numerus ꝑ sil̄itudinē. qꝛ sicut aurū sup̄at om̄ia metalla. ita iste numer⁹ oēs alias rōnes lunares excellit. quē iulius cesar cū tanta diligentia dicit̄ inuenisse. q̄ incipiēs a quocūqꝫ anno cicli lunaris. vbicūqꝫ inuenit lunam p̄mā in primo anno cicli posuit. j. i kalendario in latere extrinseco iuxta lr̄as feriales scꝫ in quolibet mēse. ⁊ in scd̄o anno vbicūqꝫ inuenit primā posuit. ij. scꝫ in quolibet mēse. ⁊ in tertio. iij. ⁊ sic de alijs. ⁊ iō in kal̄. ianuarij ternarius ē numer⁹. qꝛ ibi luna inuenit̄ tertio anno p̄ma. nec ibi debet poni alius numerus q̄ꝫ ternari⁹. qꝛ in nullo anno in kal̄. ianuarij luna est prima nisi in tertio anno cicli decēnouēnal̄. In q̄busdam tñ kalendarijs numeri ipsi designant̄ ꝑ lr̄as alphabeti. Nam ꝓ vno ponitur ibi a. ꝓ duobus b. ꝓ tribus c. ⁊ sic d̄ alijs numeris ⁊ lr̄is ⁊ seriatim vsqꝫ ad litteram t. que est. xix. in ordine alphabeti.

Format̄ aūt aureus numer⁹ ab illo ternario qui ponit̄ in kal̄. ianuarij. Nam ill̄ tribus addunt̄. viij. ⁊ constituunt̄. xj. qui numerus debet poni in tertia lr̄a ianuarij Item illis. xj. addunt̄. viij. que constituūtur. xix. qui numerus debet poni cū interuallo in q̄nta lr̄a ianuarij. Item illis. xix. addunt̄. viij. ⁊ sic sunt. xxvij. Sed qꝛ aureus numerus nō trāsit. xix. ⁊ ideo abiect̄ xix. residuū. s. viij. debet poni imediate p⁹ xix. ⁊ sic ꝑ totū kalēdariū. Patet ergo ꝙ qñ maior numer⁹ sequit̄ minorē: tūc dꝫ inter vtrūqꝫ numerū dimitti vna lr̄a. ⁊ quādo minor sequit̄ maiorē. tunc nulla debet lr̄a int̄mitti. Unde v̄sus. Dat tribus octo cauens sup̄et ne dena nouēqꝫ. Maior sit tern⁹ minor aure⁹ esto secūdus. Ueruntñ formatio illa fallit in om̄i mēse cui⁹ lunatō ē. xxix. dieꝝ. s. in februario aprili iunio augusto octobri ⁊ decēbri. in quib⁹ post minorem numerū maior imediate locat⁹ seq̄tur circa p̄ncipiū mensis. quod patet in h̄ v̄su. Mense breuis lune februs ē ars dat cito ganger. In isto v̄su sunt sex dictiōes sex mensibus deseruientes quorū lunatio est. xxix. incipiendo in medio v̄su. vbi dic̄ februs ita ꝙ quecūqꝫ fuerit ĩitialis lr̄a alicui⁹ istarum dictionū. sup̄ eadem lr̄a i kalendario maior numerus sequit̄ minorez sine spacio. i. nulla lr̄a dimissa in illo mense cui seruit illa dictio. Uerbi gratia. Februs est p̄ma dictio ⁊ seruit p̄mo mēsi cui⁹ lunatio est. xxix. scꝫ februario. ⁊ f. est p̄ma lr̄a. ergo sup̄ primū f. mensis februarij maior numer⁹ sequit̄ minorē imediate. Sil̄r sup̄ p̄mum e. aprilis. ⁊ sic de alijs. sed sup̄ primum g. decēbris maior scꝫ. xiij. sequit̄ immediate minorē scꝫ. ij. ⁊ sup̄ eadem lr̄a. quia est ibi duplex aure⁹ numerus quod designat geminatio hui⁹ lr̄e g. in hac dictione ganger. Item fallit in iulio ⁊ reliquis mēsibus vsqꝫ ad ianuariū in quib⁹ circa finem numer⁹. xix. sequit̄ imediate ad. xj. numeruꝫ. Unde versus. Julius ⁊ reliq̄ q̄ restant dena nouēqꝫ. Jungūt vndeno. sic est ratus aure⁹ ordo. Itē sciendū ē ꝙ quādo. xix. immediate sequit̄. xj. tunc octau⁹ qui sequitur debet tertio loco poni. Und̄ v̄sus. Quando continuas vndenis dena nouēqꝫ. Maiori ternus tunc octonarius esto.

De termino pascali.

De termino pascali triplex dat̄ ratio. Prima ꝑ claues mosaicas. Scd̄a ꝑ etatem lune. Tertia ꝑ tabulas manuales. de quarū qualibet videndū est. Sꝫ primo d̄ clauib⁹. Et ideo videndum est q̄d sit clauis ⁊ vñ dicat̄. ⁊ vnde habeat ortū. ⁊ adinuenta fuerit. Clauis est numer⁹ variabilis datus anno ad inueniendū p̄ncipia q̄nqꝫ mobilium festiuitatum. s. septuagesime quadragesime. pascatis. rogationū ⁊ pentecostes. ⁊ ideo sunt q̄nqꝫ claues. ⁊ quodlibet p̄dictorū festorum habet. xxxv. dies in quibus semꝑ celebratur. A sede autem cuiuslibet clauis numerantur dies. xj. vsqꝫ ad initium ipsorum. xxxv. dierum. prout hec infra patebunt. Et dicit̄ clauis per similitudinem. quia sicut ꝑ claues hostia reserant̄. ita ꝑ talem numerū principia dictarum festiuitatuꝫ nobis denotant̄. Habēt aūt ortum iste claues terminorū a. xix annis cicli lunaris ⁊. vij. diebus septimane. Uñ. j. clauis ē. xxvj. Claues aūt alioꝝ

annorũ sic formant̃.addam⁹ em̃ semp cla
ui p̃cedẽtis anni.xix.⁊ summa inde pue=
niens erit clauis sequẽtis anni si nõ supat
xl.si vo summa illa supat.xl.abiectis.xxx
residuũ erit clauis sequẽtis anni. Verbi g̃
tia. Clauis primi anni est.xxvj.cui si iũgã
tur.xix.erunt.xlv.vnde abiectis.xxx. re=
manent.xv.qui numerus est clauis sequẽ
tis anni.⁊ ita formant̃ vsq̃ ad.xix.annos
p ordinẽ.quia nõ pcedit̃ vltra.xix.nume
rum.⁊ reuertit̃ ad priorẽ. Unde cicl⁹ cla=
uum aurei numeri ⁊ epactarũ nõ differũt
quãtitate.differũt tñ p̃ncipio.quia ciclus
epactarũ incipit a septẽbri.ciclus aũt au=
rei numeri et clauiũ a ianuario. Uñ si ve
limus scire quotus sit annus cicli ⁊ aurei
numeri ⁊ clauiũ.possumus scire p diuisio
nem annorũ dñi factã supi⁹ in ti. d̃ epacta
Inuẽtus quotus sit annus clauium pos=
sumus scire que sit clauis illius ãni p hãc
aliam rõnẽ. Numerus em̃ ille q̃ remanet
de diuisione annorũ dñi numerari debet
p summitates.v.digitorum inchoando a
pollice.⁊ si numer⁹ terminat̃ in pollice de=
bemus addere.xxv.⁊ summa inde proue=
niens erit clauis illius anni. Si vo nume=
rus finit̃ in indice.debemus addere.xiij.
Si in medio.xxxj. Si in annulari.xix. Si
in auriculari.vij. Et si summa inde pueni
ens excesserit.xl.abiecti.xxx.quod remã=
serit erit clauis.que additio his vsib⁹ con
tinet̃. Uigintiq̃q̃ tredecim plus esse tri=
cenos. Uñ de vicena epta digitis p claui
bus apta. Sedes q̃dẽ clauiũ nunq̃ inue=
niunt̃ in kalendario nisi sup banc lr̃am g
Prima ergo g.ianuarij ẽ clauis septuage
sime.vltima g.eiusdẽ mẽsis ẽ clauis qua/
dragesime. Et scd̃a g.martij est clauis pa=
scatis. Tertia g.aprilis est clauis rogatio
num. Ultima g.aprilis est clauis penteco
stes. Unde vsus Ultima g.p̃ma iani mar
tisq̃ secũda. Aprilis terna.tibi signat ⁊ vl
tima clauẽ. Habita g̃ claue anni incipe cõ
putare a sede clauis ⁊ cõple illã in diebus
kalendarij p ordinem pcedẽdo ⁊ vbi t̃mi
nabit̃ ibi erit t̃min⁹ solẽnitatis.ita q̃ in p
rimo die dñico ibi sequẽti erit initiũ solen
nitat̃ cui⁹ est clauis.⁊ rogatiões incipiũt
in sequẽti die lune.⁊ si fuerit bissext⁹ cuili=
bet claui ẽ vna dies addẽda. Possumus
etiã scire pascales terminos p etatez lune
cui⁹ rõnem sequimur iuxta consuetudiez
iudeorũ.de quo talis dat̃ regula. Accipe
lunam quecũq̃ est in festo epp̃hie.⁊ pfice il
lam pcedendo p dies kalendarij ordina/
te vsq̃ ad.xl.dies.⁊ si fuerit bissextus vs=
q̃ ad.xlj.⁊ in primo die dñico subsequẽ
ti erit initiũ septuagesime. Unde versus.
A festo stelle numerando pfice lunã. Et.
dies post septuagesima fiet. Bissextus qñ
fuerit supaddit̃ vnus. Si cadat in lucem
dñi.tunc sume sequentẽ Si cadat in feriã
septenam sitq̃ bissextus. Linque diẽ dñi
primũ sumasq̃ scõm. Habita ergo septua
gesima.terminos aliarũ mobiliũ festiuita
tum facile scire potes. Nam a septuagesi=
ma vsq̃ ad quadragesimã sunt tres inte/
gre septimane.a q̃dragesima vsq̃ ad pa=
sca sunt sex integre septimane.a pasca vo
vsq̃ ad diem lune rogationũ sunt quinq̃
septimane ⁊ vnus dies.a pascate vo vsq̃
ad pentecosten computant̃ q̃nquies decẽ
dies. Terminũ quoq̃ pascalem bis versi
bus scire potes. Post nonas martis. vbi
sit luna noua require. Tertia lux dñi pro
xima pasca tenet. Rursus vbicunq̃ post
xij.kalendas aprilis luna.xiiij.reperitur.
in dñica proxima pasca celebratur. Item
qualiscũq̃ luna fuerit in kalendis ianua/
rij talem fac eam in festo sancti bñdicti si=
ue.xij.kl̃.aprlis. Et illã cõputes vsq̃ ad.x
xiiij.⁊ ibi erit pasca hebreorũ. Rursus ab
viij.ydus martij vsq̃ ad nonas april̃ sunt
dies.xxix.quocũq̃ ergo illorũ luna fue=
rit prima computet̃ vsq̃ ad.xiiij.⁊ ibi erit
pasca hebreorum. Est etiam ⁊ alia rõ iue=
niendi pasca per etatem lune.qm̃ quando
luna currit p.j.erit pasca dñica p̃ma post
nonas aprilis.qñ currit p.ij.erit dñica p̃=
ma post.viij.kal̃.april̃.qñ currit p.iij.erit
dñica p̃ma post yd⁹ aprilis.qñ p.iiij.erit
dñica prima post.iiij.nonas aprilis.qñ p
v.erit dñica prima post.xj.kal̃.april̃.quã
do p.vj.erit dñica prima post.iiij.yd⁹ ap̃=
lis.qñ p.vij erit dñica post.iij.kal̃.april̃.
quãdo p.viij.erit dominica p̃ma p⁹.xiiij.
kal̃.maij.quãdo p ix.erit dñica p̃ma post
vij.ydus aprilis.qñ p.x.erit dñica prima
post.vj.kal̃.april̃.qñ p.xj.erit dñica p̃ma
post.xvij.kal̃.maij.qñ p.xij.erit dñica p̃=
ma p⁹ p̃die nonas ap̃lis.qñ p.xiij.erit dñi
ca p̃ma post.ix.kal̃.aprilis.qñ p.xiiij.erit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dñica ꝑma post.ij.ydꝰ aꝑlis.qñ p.xv.erit
dñica ꝑma post kal.aꝑlis.qñ.p.xvj. erit.
dñica prima post.xij.kal.aꝑlis.qñ p.xvij
erit.dñica ꝑma post.v.ydꝰ aꝑlis.quando
p.xviij.erit.dñica ꝑma post.iiij.kal.aprilis
qñ p.xix.erit.dñica ꝑma post. xv. kalen.
maij ¶ Tabulas insup manuales nonnul
li ad inueniẽdos pascales terminos cõfe-
cere.sicut Dionysiꝰ Isidorus ⁊ q̃dam alij
quas ad ꝑsens diximus dimittendas. ne
difficultas sit nimium onerosa. Ad ꝑsens
igiꝯ sufficiant carmina infra scripta. Esse
grauem nobis bello karnem kaueamus.
Bellum sepe gerẽs etiã puto deijcit hostẽ
Mox aie lucrũ inuenies cũ religiosis In
istis ꝟsibus sunt.xix.dictiones.xix. ãnis
cicli lunaris Fuiẽtes.ꝑma ꝑmo.scda scdo.
⁊ sic p ordinẽ sumpto initio a ꝑmo ãno ci-
cli. ⁊ quota fuerit ꝑma lr̃a dictionis in or-
dine alphabeti que non desinat in m.tota
die aprilis cõputãdo a mensis ꝑncipio ꝟ/
sus finẽ erit terminꝰ pasce hebreorũ.i. lũa
xiiij.⁊ in ꝓrima dñica subsequenti erit pa
sca nr̃m sicut in ꝓte.vj.sub tractatu de pa
sca plene dictũ est. Ibi etiã patet quare su
per.vj.kal.aꝑlis scribiꝯ in kalẽdario. re/
surrectio dñi. Si ꝟo dictio desinit in m. q̃
ta erit eius ꝑma lr̃a in alphabeto tota die
martij cõputando a mẽsis fine ꝟsus ꝑnci/
pium erit terminꝰ pascalis iudeorũ. ⁊ in ꝑ
mo die dñico.qui postea occurrerit descẽ-
dendo ꝟsus finẽ erit pasca nostrũ. B cauti
us obseruando quia carnẽ ⁊ caueamus i
ꝑfatis ꝟsibus debent scribi p k. ⁊ hostez
debet scribi p h.que in hoc loco ꝓ lr̃a re-
putaꝯ ¶ Põt etiã ⁊ aliter pasca facile in/
ueniri. Pone em̃ in kalẽdario tuo in mar
gine aureũ numerũ sequẽtẽ vicz iuxta.xij
kal.aprilis.pone.xvj.iuxta.xj.kal. pone
v.iuxta.ix.kal.xiij.iuxta .viij.kal.ij. iuꝛ
vj.kal.x.iuxta.iiij.kal.xviij.iuꝛ.iij. kal.
vij. Item iuxta kal.aprilis.xv.iuxta.iiij.
nonas aprilis.iiij.iuꝛ.ij.nonas.xij . iuxta
nonas.j.iuxta.vij.ydus.ix.iuxta.v.ydus
xvij.iuxta.iiij.ydus.vj.iuxta.ij.ydꝰ. xiiij
iuxta ydus.iij.iuxta.xvij.kal.maij.xj.iu-
xta.xv.kal.xix.iuxta.xiiij.kal.viij. Vo/
lens g̃ ꝯminũ pasce inuenire adde vnũ an
nis dñi.tunc currẽtibus.postea diuide ip
sos quotiẽs poteris p.xix.⁊ si diuisio ꝑfi/
ciaꝯ in.xix.ita q̃ nil supsit recurre ad kalẽ
dariũ tuũ. ⁊ in die illa iuꝛ quã iuenies scp̃
tũ.xix.erit pasca hebreorũ.qõ sp̃ celebrãt
in.xiiij.luna. ⁊ in sequẽti dñica erit pasca
nr̃m. Si ꝟo aliq̃d supsit sup vltia.xix.pu
ta.v.vel.x.vel.xv.dies.tũc pasca hebreo
rũ erit in die illa.iuꝛ quã scriptũ inuenies
v.vel.x.vel.xv. ⁊ sic de aliꝭ ꝑmissis nũe/
ris ⁊ diebꝰ. ⁊ in seq̃nti dñica erit pasca no
strũ.qõ nõ põt eẽ añ.xj.kal. aꝑlis.nec pꝰ
vij.kal.maij. Verbi gra. Hoc ãno cõputã
tur ãni dñi milleducẽtioctogintasex.q̃ruz
milleducẽtiseptuagintatres sunt recte di-
uisi p.xix.supsunt g̃.xiij.de ꝑmisso nũero
quibꝰ addiꝯ vnꝰ ⁊ fiũt.xiiij.vbi g̃ iuener
in tuo kalẽdario hũc numerũ.ibi erit hoc
anno pasca hebreorũ. In sequẽti ꝟo ãno
erit vbi iuenies scp̃tũ.xv. ⁊ sic vsq̃ ad.xix
Postea ꝟo rediꝯ ad primũ. ⁊ sic ꝓpetuo fi
et. ¶ Per eũdẽ q̃z modũ poter terminuz
septuagesime inuenire. Pone em̃ in kalẽ-
dario tuo in margine iuꝛ.xvj.kal. februa
rij hunc numerũ.viij. Itẽ in eadem linea
pone.xvj. Iuꝛ.xv.kal.febru.pone.v.iu/
xta.xiij.kal.xiij.iuxta.xij.kal.ij.iuxta .x.
kal.x.iuxta.vij.kalendas.vij.iuꝛ.v.kal.
xv.iuꝛ.iiij.kal.iiij.iuꝛ.ij.kal.xij. Itẽ iuꝛ
kal.februarij vnũ. Itẽ in eadẽ linea.xviij
Itẽ iuꝛ.iij.nonas februarij.ix.iuꝛ nonas
xvij.iuꝛ.viij.ydꝰ febru.vj.iuꝛ.vj.ydꝰ.x/
iiij.iuxta.v.ydus.iij.iuxta.ij.ydꝰ.xj.iuꝛ
ydus.xix. Diuisis g̃ annis dñi p.xix.vt p
missum ẽ vide quis numerꝰ supest. super
xix. ⁊ vbi illũ in ipo kalendario inueneris
erit ibi terminꝰ septuagesime q̃ sp̃ ẽ in lũa
x. ⁊ i seq̃nti dñica septuagesimã celebrãꝰ q̃
nõ põt esse añ.xv.kal.februarij.nec pꝰ. ix
kal.martij.sic nec q̃dragesima põt eẽ ante
vj.ydus febru.nec pꝰ.ij.ydꝰ martij. Eodẽ
etiã mõ terminꝰ pente.inueniri põt. pone
em̃ in tuo kalẽdario in margine iuxta .vij
ydus maij.xvj.iuxta.vj.ydus.v.iuꝛ.iiij.
ydus.xiij.iuxta.iij.ydus.ij.iuxta ydus.x
Item iuxta.xvij.kal.iunij.xviij.iuꝛ.xv.
kal.vij.iuxta.xiij.kal.xv.iuꝛ.xij .kal.iiij
iuxta.x.kal.j.iuxta.vij.kalẽdas.ix.iuxta
v.kal.xvij.iuxta.iiij.kal.vj.iuxta.ij.ka/
lendas.xiiij. Item iuxta kal.iunij.iij.iuꝛ
iij.nonas.xj.iuxta nonas.xix.iuxta. viij.
ydus.viij. Diuisis ergo annis dñi p.xix.
numerum illum qui supererit super. xix.
querein ꝑmissis locis kalẽdarij. ⁊ vbi illũ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

inueneris. ibi erit pente. hebreoꝝ. qđ sp̄ ē in luna quarta. ⁊ in sequēti die dñica erit pentecoste nr̄m. quod non pōt esse añ. vj. ydus maij. nec post ydus iunij. sic̄ nec rogatiōes eē pñt ante. vj. kal̄. maij. nec post iij. kal̄. iunij. Potest etiā pasca aliter inueniri ꝑ hanc tabulam sequentem. v. xxv. xiij. ij. xxij. x. xxx. xviij. vij. xxvij. xv. iiij. xxiiij. xij. j. xxj. ix. xxix. xvij. Isti numeri rep̄sentant quosdā dies aprilis ⁊ martij. i q̄bus cōtingit pasca hebreorū cōputādo dies illos a p̄ncipio ip̄orum mensium. ita ꝙ ipsi numeri a viginti infra respondeāt ap̄li. a viginti supra martio. Hoc ḡ vult dicere hec tabula. ꝙ in primo anno cicli lunaris est pasca hebreorū in q̄nta die intrātis aprilis. in secūdo anno eiusdem cicli est in xxv. die intrantis martij. ⁊ sic de alijs. donec numeri ipsi⁹ tabule compleant̄. Post ea reditur ad primū annum cicli. Qualit̄ aūt inueniant̄ anni cicli. dictum est supra vbi agit̄ de epacta. Quare festa saluatoris excepto festo natalis sint mobilia dictum est in sexta ꝑte sub festo natalis. Ultimo nota s̄m Isido. ꝙ inter latinos ⁊ grecos est varietas sup̄ termino festiuitatis pascal̄ quod ꝓuenit quia latini a. iij. nonas martij vsq̄ in. iij. nonas aprilis. p̄mi mēsis lunam inquirunt. ⁊ si. xv. luna die dñica ꝓuenerit in aliam dñicam pasca ꝓtrahunt. vt p̄missum est. Greci vero obseruant primam lunā. ab. viij. yd⁹ martij vsq̄ in diez nonā aprilis.

De ciclis quid sint ⁊ quot sint.

Quia in plerisq̄ hui⁹ ꝑtis locis de ciclo mentio facta ē. ideo de ciclo aliq̄ dicamus. Notandū est ḡ ꝙ ciclus ē spatiuz aliquorū annorū in se rediēs s̄m aliquos numeros. ⁊ dicit̄ q̄si circulus ꝑ duplicem sincopam. Est em̄ ciclus vocat⁹. eo ꝙ i orbem digestus sit. ⁊ q̄si in circulū dispositū ordinē complectat̄ annorum sine varietate ⁊ sine arte. Sunt aūt sex cicli. Prim⁹ solaris incipiens in. vj. kal̄. Martij in festo Mathie. constans ex. xxviij. annis continens ꝯcurrētes ⁊ regulares solares ⁊ lr̄as dñicales. ⁊ annos bissextiles ⁊ cōes. Secūd⁹ ē cicl⁹ decēnouenal̄. ꝯstās ex. xix. annis. ⁊ incipit a ianuario cōtinēs in se aureum numerū ⁊ claues terminorū. Tertius est ciclus lunaris incipiēs sil̄iter a ianuario habēs. xix. annos. Incipit aūt quarto anno cicli decēnoualis. Hunc inuenerunt romani vt scirent qua hora luna a sole accenderet̄. Sed quia ꝓcessu temꝑis h̄ iuentio falsificata ē: nihil oꝑamur s̄m hunc ciclum. Quart⁹ est epactalis icipiēs. v. kal̄. septēbris habens sil̄iter annos. xix. continēs i se regl̄ares lūares ⁊ epactas ⁊ ānos cōmunes ⁊ embolismales. Quintus ē ciclus magnus cōstans ex q̄ngentis trigintaduobus annis. Vel s̄m alios q̄ngentis trigita annis. s̄m quē format̄ tabula dionysij. Sextus est ciclus indictionalis cōstās ex xv. annis. ⁊ continet inditiones. Rhomani enim quia difficile erat de remot̄ mundi ꝑtibus venire singulis annis rhomam ad soluenda tributa ꝑ eos ꝓuintijs indicta. statuerunt ꝙ saltē singulis q̄nquēnijs soluerēt̄. ita ꝙ p̄mo q̄nquēnio apportarēt ꝓ tributo ferrū ꝓ fabricandis armis. In secūdo q̄nquēnio argētū ꝓ stipēdijs militibus erogādis. In tertio aurū ꝓ simulacris fabricandis. ⁊ sic semꝑ post aurū qđ in anno. xv. ferebat̄ incipiebat quinquennium quo ferrū iterū soluebat̄. ⁊ sic erat q̄si quidā circulus tꝑis. Quia ergo rhomani sic fieri indixerunt. ido illi anni indictōnū cupati sunt. de quo dictū est supra. Premissum aūt spatiū. v. annorū vocatum est lustrū. quia venientib⁹ nuncijs ꝓuinciaꝝ cū tributo cū cereis ⁊ alijs p̄ciosis sumptibus vrbē lustrabāt.

Finalis cōclusio hui⁹ libri.

Nemo ī hoc opere diuīa officia sufficiēt̄ existiet eē exposita. ne forte op⁹ extollēdo hūanū. diuinū i ꝓuide extenuet sacr̄m In diuīs nāq̄ officijs p̄serti misse tot ⁊ tāta sūt iuoluta mysteria. vt nēo nisi ꝑ vnctionē edoct⁹ ea sufficiat explicare. Quis ei nouit ordinē celi ⁊ ponet rōes ei⁹ in terra. Scrutator q̄ꝑe maiestat̄ opp̄met̄ a gl̄ia. Ego vo ñ p̄ualēs lip̄piētib⁹ ocul̄ solē i rota ꝯspicē. tāti mysterij maiestatē q̄i ꝑ specl̄m i enigmate mihi vis⁹ sū ituēi. nec penetrā ad it̄iora cenacl̄i. s̄ p̄ forib⁹ assidēs i vestibl̄o egi diligēt̄ vt potui ñ sufficiēt̄ vt voluicū i hūanis iuētiōib⁹ nil sit ex oi ꝑte ꝑfcm̄

Nempe ꝓpter innumeras atq; ineuitabi-
les negociorũ apl'ice sedis iniunctas neces
situdines. quotidie more fluctuũ emergẽ-
tes. que studẽtis ⁊ ad supiora tendẽtis ob
tundunt animũ. quasi ꝑplex⁹ atq; varijs
⁊ ineuitabilib⁹ irretit⁹ nexib⁹ vacare ad
plenũ nequi vt vellẽ: q̃nimo vix valui me
ditata dictare nedũ cõcipe meditãda Nã
cuiusq; animus ad plura diuisus: fit pro-
fecto ad singula minor. Quocirca nõ solũ
benignũ sedulo imploro lectorẽ. verũetiã
liberũ desidero correctorẽ. Em̃uero ne-
gare nequeo: q̃n plura inserta sint in hoc
opusculo que pñt iusto iudicio nulla teme
ritate culpari. Verum si q̃d forte laude di
gnum repiet̃ in eo: diuine gr̃e penit⁹ ascri
bat̃. Nã om̃e datũ optimũ. ⁊ om̃e donum
ꝑfectũ desursum ẽ descendens a pr̃e lumi
num. Si q̃d v̄o indignũ: insufficientie de-
putet̃ humane. Naz corpus qd̄ corrũpit̃
aggrauat aiam. ⁊ deꝑmit terrena inhabi-
tatio sensum multa cogitantẽ. Aut siq̃dez
ꝓprie aut eorũ fortassis quoꝝ dicta plerũ
q; poti⁹ recitãdo q̃ approbãdo hic intro-
ducta noscunt̃. Hec em̃ tam ex diuers̄ ali
orũ libellis ⁊ cõmentarijs more mellifican
tis apis q̃ ex his que mihi diuina gratia
ꝓpinauit fructuose collegi. ⁊ hanc doctri
nam interno fluentẽ nectare: velut fauum
mellis in diuinis officijs speculari volen-
tibus diuino suffultus presidio ꝓpinaui.
hanc solum apud hoĩes ex ingẽti ꝑpesso
labore mercedẽ expectans. vt apud mise-
ricordissimũ iudicẽ ꝑ peccatis meis deuo
tas orationes effundant.

Finit Rationale diuinorũ officiorũ. editum ꝑ reuerendissimũ in christo pr̃em ac
dñm: dñm Guilhelmũ duranti: dei ⁊ apl'ice sedis gratia Ep̃m Minateñ. qui ⁊
speculum iuris ⁊ patrum pontificale composuit. Impressum Basilee ꝑ Nicolaũ
Kesler. Anno salutifere incarnationis dñi Millesimoquadringentesimooctua-
gesimooctauo. Decimo vero sexto kalendas mensis Augusti.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf